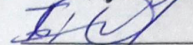

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

 Ніна РЖЕВСЬКА

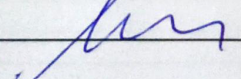
« 15 » _____ 06 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ
КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: «ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
ПІД ЧАС СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ БІЛЯ ЙОГО КОРДОНІВ»**

Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 409 групи, Сривкін Павло Сергійович

Керівник: к.тех.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Чмельов В'ячеслав Орійович

Нормоконтролер: _____
(підпис)

Олексій МЕНДРІН

КИЇВ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС	6
1.1. Особливості інформації та інформаційного суспільства в контексті інформаційної політики	6
1.2. Сучасні погляди на інформаційну політику країн ЄС.....	17
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНА КРИЗА В ЄС, ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	27
2.1. Сучасна політична криза навколо країн ЄС	27
2.2. Стан та місце країн ЄС в політичній кризі	39
2.3. Латентні процеси в інформаційно-політичній сфері ЄС.....	49
2.4. Фактори, які впливають на вирішення зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС.....	51
РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄС	55
3.1. Зв'язок між інформаційним простором та публічними дипломатичними промовама представників країн ЄС	55
3.2. Удосконалення інформаційної політики України в умовах політичної кризи навколо Європейського Союзу.	58
ВИСНОВОК.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальністю розробки особливостей інформаційної політики Європейського Союзу свідчить той факт, що сучасний міжнародний інформаційний простір характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій, віртуалізацією безлічі кількості сфер життя суспільства та стагнацією національних електронних мереж і інформаційних систем. Інформаційна політика ЄС є складовою спільної роботи країн ЄС і реалізується на тристоронній основі. Правова база Євросоюзу в інформаційній сфері є більш комплексною, а створення безпечного інформаційного середовища базується на концепції спільної інформаційної політики ЄС. Це важливий період з точки зору розвитку європейського суспільства на тлі політичної кризи, яка оточує його кордони у зв'язку з російською військовою агресією проти України.

Увагу Європейського Союзу привертає проблема кіберзагроз, яка стала особливо актуальною після війни росії проти України. Аналітики цифрової політики Європарламенту звертають увагу на недостатню захищеність критично важливих об'єктів інфраструктури, таких як енергетика, охорона здоров'я та фінанси, від кібератак. Російська агресія продемонструвала реальну загрозу порушення роботи головних для ЄС сервісів. Крім того, зростаючий «хактивізм» та дезінформація стали частиною проявів кіберзагроз.

Європейський Союз зосереджує зусилля на захисті своєї інформаційної політики та боротьбі з втрученням росії в інфопростір країн Євросоюзу протягом 2022-2023 року, а його інфо-політика спрямована на розвиток протиборчої цифрової оборони та співпрацю між військовими та громадськими секторами. Однак, успішна реалізація цих ініціатив вимагатиме комплексних дій і сильної координації в європейському регіоні.

Метою роботи є визначення ролі інформаційної політики держав ЄС на внутрішньополітичну та міжнародну ситуацію, що склалася навколо кордонів Євросоюзу у зв'язку з кризовими явищами останніх років.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- розглянути основні положення інформаційної політики та особливості інформаційних моделей;
- проаналізувати сучасний стан інформаційної політики Європейського Союзу;
- дослідити сучасну кризу, виниклої навколо країн ЄС та виділити стан і місце провідних країн ЄС та наслідки кризи на їх формування та розвиток інформаційної протидії.
- виявити латентні процеси в інформаційній сфері ЄС;
- виокремити фактори, які впливають на вирішення зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС
- виявити зв'язок між інформаційним простором та публічними дипломатичними промовами представників країн ЄС;
- зазначити удосконалення інформаційної політики України в умовах політичної кризи навколо Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є інформаційна політика Європейського Союзу.

Предмет дослідження є роль інформаційної політики в забезпеченні безпеки Європейського Союзу під час сучасної політичної кризи біля його кордонів.

Методи дослідження. Для дослідження інформаційної політики держав Європейського Союзу під час сучасної політичної кризи біля його кордонів використовуються теоретичні та практичні методи. До теоретичних методів можна віднести діалектичний метод пізнання, що дозволяє аналізувати суперечності та зв'язки між аспектами інформаційної політики, розкриваючи їх вплив на політичну кризу. Метод системного аналізу досліджує систему інформаційної політики та взаємодію з іншими системами, а історичні методи дозволяють вивчити становлення та етапи розвитку інформаційної політики ЄС для кращого розуміння ситуації. До практичних методів відносяться івент-аналіз, який досліджує причини та методи дій, що призвели до політичної кризи; індуктивний аналіз, який переходить від конкретних висновків до загальних, а також використання когнітивної карти для

виявлення факторів, що сприяють розв'язанню кризи. Ці методи дослідження допомагають розглянути різні аспекти інформаційної політики та знайти ефективні рішення для подолання кризових ситуацій.

Апробація результатів: представлення наукової тези на круглому столі з нагоди Дня спротиву окупації Авторомної Республіки Крим та міста Севастополя 23 лютого 2023 року та наукова теза до Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 24 лютого 2023 року [22; 111].

Отримані результати мають практичну цінність через їх можливе застосування у підготовці наукових робіт.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС

1. Особливості інформації та інформаційного суспільства в контексті інформаційної політики

У ХХІ столітті інформація стала не тільки потужним ресурсом, але життєво важливим ресурсом, який має значну цінність порівняно з іншими ресурсами, такими як природні, фінансові чи трудові. Кожен з нас є активним учасником інформаційного простору, оскільки постійно стикається з величезною кількістю інформації через соціальні мережі, месенджери, електронну пошту та інші засоби комунікації. Крім того, важливо знати, як ефективно використовувати цей ресурс, щоб отримати користь від доступної інформації та розвиватися як професійно, так і особисто. Крім впливу на особистий і професійний розвиток, інформаційний розділ також має великий вплив на політичний і міжнародний аспекти. У таких випадках інформація може бути використана для маніпулювання громадською думкою та впливу на політичний процес.

Зокрема, в сучасних умовах інформаційні технології можуть використовуватися для втручання у виборчі процеси, зокрема, шляхом поширення фейкових новин та дезінформації [1, с. 4]. Такі спроби вплинути на вибір громадян можуть мати серйозні наслідки для демократичних процесів.

Крім того, інформаційна складова важлива в міжнародних відносинах, де вона може використовуватися для формування іміджу країн і народів, впливу на позицію міжнародних організацій та коаліцій, а також для забезпечення міжнародної безпеки в цілому. Наприклад, інформаційні технології можуть бути використані для виявлення та запобігання терористичним актам, вирішення міжнародних конфліктів та підтримки міжнародного співробітництва в різних сферах.

Таким чином, інформаційна складова стала невід'ємною частиною сучасного світу, впливаючи на всі сфери життя, включаючи політику та міжнародні відносини.

Розуміння важливості та впливу інформації та інформаційної політики може допомогти у розробці ефективних стратегій використання цього ресурсу для досягнення різних цілей, в тому числі забезпечення міжнародної стабільності та розвитку.

Аби дослідити поняття «інформаційної політики», необхідно систематично розібрати його на частини, адже поняття не має одного визначення. Воно складається з двох складових – «інформація» та «політика», що були вживані окремо вже довгий час до появи самого терміну. Однак історія розвитку поняття «інформаційна політика» тісно пов'язана з формуванням іншого терміну, а саме «інформаційного суспільства», яке з'явилося у наприкінці 20-го століття. Інформаційна політика є центральною проблемою інформаційних суспільств. Оскільки країни здійснюють перехід від індустріалізму до постіндустріалізму, інформаційні проблеми стають все більш критичними.

Вперше ознака «інформаційного суспільства» була визначена японським вченим Ю. Хаясі ще в 1969 році, і широко використовується для опису сучасного суспільства. Це суспільство описується як засіб, за допомогою якого комп'ютеризовані процеси забезпечують людину надійним джерелом інформації та допомагають забезпечити високий рівень автоматизованого виробництва. Концепція інформаційного суспільства породила науковий напрям «Філософія інформації», який вивчає інформацію, теорії та застосування комп'ютерних технологій у філософії. Поширення, збереження та вплив інформації на суспільну свідомість є особливо важливим у сучасному суспільстві [2, с. 3].

З 1970-х по 1980-ті роки японський соціолог Йонеджі Масуда продовжував досліджувати концепцію інформаційного суспільства, і таким чином термін «інформаційне суспільство» став точним загальним терміном, визнаним соціологами для представлення нового глобального комплексу соціальної економіки, що швидко змінюється. постіндустріальна епоха [3].

З другої половини 1980-х років більшість європейських і американських дослідників почали звертати увагу на знання, а не на інформацію, що призвело до багатьох нових визначень інформаційного суспільства. Відповідно до класичної

теорії постіндустріального суспільства, сформульованої Д. Беллом, суспільство базується на теоретичних знаннях, які можна використовувати для створення нових винаходів, аналізу та оцінки наслідків політичних рішень. Таким чином, використання терміну «інформаційне суспільство» підкреслює важливість комунікаційної складової в інфраструктурі та соціальних зв'язках [4].

У своїй трилогії «Шок майбутнього», «Третя хвиля» та «Метаморфози влади», американський науковець Елвін Тоффлер розробив концепцію інформаційного суспільства як нової стадії суспільного розвитку. Він визначив три головних фази еволюції людської цивілізації, а саме: сільськогосподарську фазу «першої хвилі», індустріальну фазу «другої хвилі» та фазу «третьої хвилі» [5]. Тоффлер розширив у своїх роботах поняття «інформація», віддавши перевагу формальності та доступності. На відміну від цього, поняття «інтелект» має більше спільного з «розумом» і людським досвідом. Поняття «розвідка» включає знання про людей і події, які можуть бути офіційними, секретними, звичайними або інтуїтивними. Дані, пов'язані з «інтелектом», як правило, не відповідають тим самим стандартам, що й «інформація». Проведення меж між поняттями «інтелект» та «інформація» має велике значення для розуміння природи «інформаційного суспільства» та окреслення духовної та матеріальної сфер нового суспільства. Зрештою, хоча інформація може забезпечити технологічний прогрес, вона не може самостійно змінити людську культуру без участі людських емоцій і досвіду [5].

Протягом 1990-х років було інвестовано величезні суми грошей у всьому світі в створення та розвиток підприємств, пов'язаних з інформаційно-комунікаційним сектором, зокрема тих, які займалися розвитком Інтернету. Інтернет став прототипом майбутнього інформаційного суспільства, і це призвело до більш широкого використання терміна «інформаційне суспільство». Інтернет ставав реальним прообразом близького інформаційного суспільства. Найбільш популярним це поняття стало в кінці XX століття та на початок XXI століття [6].

Наступним глобальним кроком у розвитку напрямку «інформаційного суспільства» стало ухвалення резолюції на конференції Міжнародного телекомунікаційного союзу, що закликає до проведення Всесвітнього

саміту з питань інформаційного суспільства [7]. Перший з таких самітів відбувся у 2003 році у Женеві, а другий – у 2005 році в Тунісі. Мета першого етапу полягала в тому, щоб розробити та сприяти чіткій заяві про політичну волю та вжити конкретних кроків для створення основ для інформаційного суспільства для всіх, відображаючи всі інтереси [7].

Відповідно до принципів, викладених у Женевській декларації про інформаційне суспільство 2003 року, інформаційне суспільство – це суспільство, орієнтоване на людей, відкрите для всіх і стійке. Це суспільство створює умови для кожного для створення, доступу та обміну інформацією, що сприяє розвитку потенціалу особистості, громади та людей. Крім того, інформаційне суспільство допомагає покращити якість життя людей і сприяє їх сталому розвитку [8]

Мета другого етапу полягала в тому, щоб привести в дію Женевський план дій, а також знайти рішення та досягти домовленостей у сфері управління Інтернетом, механізмів фінансування, а також подальших дій та реалізації Женевського та Туніського документів [7].

Згідно з рішенням Комісії «Європа і глобальне інформаційне суспільство» (1996 р.), інформаційне суспільство є результатом нової індустріальної революції, заснованої на інформаційно–телекомунікаційних технологіях і людських знаннях. Ця революція відкриває можливості для обробки, зберігання, пошуку та обміну всіма видами інформації – усної, письмової та візуальної, незалежно від відстані, часу та кількості. Технологічний прогрес додав величезні можливості для людського інтелекту, змінивши спосіб роботи та життя суспільства [9].

А в документах Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства (2000р.), інформаційне суспільство – це суспільство, яке розвивається на основі інформаційних технологій, викликає заохочення людей до процесу трансформації і суспільства для отримання вигоди від інформації та ідей, а також дає можливість людям реалізовувати свій потенціал і досягати поставлених цілей [10].

Тому інформаційне суспільство можна назвати суспільством, у якому інформація є ядром, а технологічна система, що визначає інформаційну революцію, стає фундаментом розвитку. Це означає, що в такому суспільстві знання і технології

використовуються для підвищення якості життя людей і розвитку економіки, науки, культури та інших сфер життя. Водночас це суспільство базується на принципах демократії, відкритості, доступності та рівності щодо доступу до інформації та можливості її використання в усіх сферах життя, особливо в політиці. Ці характеристики є основою для виведення поняття «інформаційна політика». Формування поняття «інформаційна політика» як наукового напрямку зосереджено на дослідженні ролі інформації в політичному процесі та розробці стратегії її використання.

Уряди, держави і суспільство в цілому не можуть функціонувати без інформації. Існує різноманітні способи та засоби для збереження, представлення і аналізу інформації залежно від її характеру, формату або призначення. Багато країн та міжнародні організації стараються регулювати розвиток та взаємодію інформаційних відносин у суспільстві [11].

Виведемо роль інформації в політичному процесі, завдяки діям інформаційного суспільства (див. рис.1.1).

Рис. 1.1. Роль та етапи проходження інформації в політичному процесі

Примітка: побудовано автором за власним дослідженням

Як ми можемо побачити, інформація в суспільстві та в політичному процесі є одним з основних ресурсів, а її етапи поділяються на отримання, роботу з інформацією та передачею її для всіх інших учасників інформаційного середовища.

Для забезпечення соціально-економічного розвитку країни та успішної діяльності органів державної влади в цілому важливо мати ефективну інформаційну політику, яка включає в себе нові способи підтримки взаємодії між владою та організаціями громадянського суспільства, які здатні усвідомлювати та змінювати навколишнє середовище.

Інформаційна політика включає всі державні закони, нормативно–правові акти і стратегії, що контролюють поширення і використання інформації. Вона також охоплює різні практики прийняття рішень і спрямована на керування потоком і обробкою інформації шляхом загальних зусиль суспільства [12].

Можна визначити об'єкт та суб'єктів інформаційної політики. Об'єктом є інформація у всіх її формах та проявах, а суб'єктами можуть виступати фізичні та юридичні особи, які утворюють між собою інформаційне суспільство, а також міжнародні організації з різним статусом – державного або недержавного.

Головною метою інформаційної політики ЄС є пошук балансу між повним державним контролем і розвитком вільного ринку, беручи до уваги, що відповідні ролі цих сил можуть змінюватися з часом. Такий підхід є виправданим, оскільки процес соціалізації суспільств країн ЄС є важливим елементом програми євроінтеграції та відображає регіональну самоідентифікацію та самовизначення. Ключовою особливістю європейської моделі регулювання інформаційної політики є поєднання державних і ринкових сил, які змінюються впродовж існування ЄС.

Створення єдиного європейського інформаційного простору вимагає налагодження зв'язків між міжнародними суб'єктами, залученими до інформаційної діяльності, включаючи наднаціональні, національні та транснаціональні громадські суб'єкти. Ці зв'язки повинні функціонувати на основі згоди та співпраці між різними суспільними суб'єктами, включаючи міжнародні організації, національні уряди та приватний сектор. Основним завданням є створення єдиного європейського

інформаційного простору, забезпечення доступу до інформації для всіх громадян і вирішення проблем, що виникають у зв'язку з використанням нових технологій.

Однак, для досягнення цих метою необхідно вирішити ряд викликів, таких як забезпечення конфіденційності та безпеки даних, боротьба з дезінформацією та нав'язливою рекламою, а також забезпечення рівного доступу до інформації для всіх груп населення.

Для реалізації своєї інформаційно-комунікаційної політики ЄС використовує такі інституції, як Рада Європи, Європейська Комісія, Генеральний директорат з питань інформаційного суспільства, Форум інформаційного суспільства ЄС, а також інформаційні центри в державах-членах [14].

Тепер розглянемо особливості інформаційної політики ЄС відповідно до шести основних прийнятих програм та документів, що реалізується ЄС:

1. Декларація щодо інформаційної політики Європейського Союзу (2014): цей документ визначає кілька основних принципів та цілей, які спрямовані на покращення доступу до інформації, забезпечення прозорості та підвищення ефективності комунікації з громадськістю. Деякі з цих принципів та приклади їх застосування включають:

– доступ до інформації: декларація наголошує на важливості забезпечення громадськості доступу до інформації, що стосується рішень та дій ЄС. Наприклад, ЄС зобов'язаний забезпечувати публічні консультації та інформувати громадськість про свою діяльність, включаючи прийняття законодавства, регуляцію та політичні рішення [15];

– прозорість: декларація визначає потребу в прозорості у роботі ЄС та його інституцій. Це означає, що рішення та процеси ЄС мають бути доступні та зрозумілі для громадськості. Наприклад, ЄС має публікувати інформацію про свою діяльність, включаючи звіти, документи та результати засідань [15];

– комунікація з громадськістю: декларація визнає необхідність покращення комунікації ЄС з громадськістю. Це означає забезпечення ефективних каналів спілкування, включаючи використання різних медіаформатів та інформаційних технологій. Наприклад, ЄС може використовувати веб-сайти, соціальні медіа, прес-

конференції та інші засоби для спілкування з громадськістю, поширення актуальної інформації, відповідь на запитання та забезпечення можливості задавати питання чи висловлювати свої думки [15]. Наприклад, ЄС може проводити консультації з громадськістю щодо пропозицій нових законодавчих актів або важливих політичних рішень. Він також може організовувати публічні заходи, де представники ЄС зустрічаються з громадськістю, вислуховують їхні погляди та відповідають на питання. Крім того, ЄС активно використовує веб-сайти та соціальні медіа для розповсюдження інформації про свою роботу, анонсування подій та спілкування з громадськістю через коментарі та обговорення.

2. Регламент про цифровий одиниць ринок (DSM) (2018): цей регламент ставить за мету забезпечити єдиний цифровий ринок в ЄС і включає положення про інформаційні технології, електронну комунікацію та доступ до цифрового контенту [16].

3. Програма «Цифрове десятиліття Європи». Цифрова стратегія Європейського Союзу на наступне десятиліття, відоме як «Цифрове десятиліття», є ключовим напрямком інформаційної політики Євросоюзу. Стратегія спрямована на розвиток цифрової економіки та суспільства шляхом надання широкого доступу до цифрових технологій, підтримки інновацій, сприяння цифровій трансформації таких секторів, як освіта та охорона здоров'я, а також захисту приватності та цифрової безпеки. Ефективно використовуючи потенціал цифрових технологій, стратегія має на меті підвищити конкурентоспроможність країн ЄС на світовій арені, забезпечити сталий розвиток та покращити якість життя європейських громадян [17].

4. (GDPR) – Програма «Загального регламенту щодо захисту даних» (GDPR) є законодавчим актом Європейського Союзу, що набув чинності в травні 2018 року. GDPR встановлює нові стандарти і правила щодо захисту персональних даних громадян ЄС. Основною метою цієї програми є забезпечення захисту приватності і контролю особистих даних громадян, а також забезпечення відповідності організацій інформаційно-комунікаційних технологій та процесів з новими вимогами щодо захисту даних. GDPR передбачає права осіб щодо доступу до своїх персональних даних, право на забування, право на передачу даних і багато

іншого. Введення GDPR відобразило зростаючу увагу до приватності даних та підвищило вимоги щодо захисту персональних даних у всіх сферах діяльності [18].

5. Звіт про хід виконання Плану дій проти дезінформації Європейської служби Зовнішньої Діяльності (ЄСЗД) та Європейської комісії (2019). Звіт є спільним повідомленням до ключових органів Європейського Союзу. В ньому оцінюється прогрес та досягнення у боротьбі з дезінформацією, зокрема встановлення механізмів виявлення та моніторингу, розвиток медійної грамотності та забезпечення системи реагування на дезінформацію [19]. Звіт також висуває рекомендації для подальшого зміцнення цих заходів та викликає до сприяння міжнародному співробітництву в цій сфері.

6. Стратегія кібербезпеки ЄС у цифровому десятилітті (2020): ЄС запустив нову стратегію кібербезпеки, спрямовану на посилення заходів кібербезпеки та стійкості як фізичних, так і цифрових критично важливих об'єктів. Стратегія зосереджена на протидії новим кіберзагрозам і забезпеченні захисту критично важливої інфраструктури, конфіденційних даних та основних послуг [20].

Ключові цілі та заходи нової стратегії кібербезпеки можуть включати:

- посилення стійкості: ЄС прагне підвищити стійкість критично важливих організацій шляхом впровадження надійних заходів з кібербезпеки та просування передового досвіду. Це може включати встановлення стандартів кібербезпеки, проведення оцінки ризиків та заохочення обміну інформацією і співпраці між державними і приватними зацікавленими сторонами [20];

- захист критичної інфраструктури: Стратегія, ймовірно, наголошує на захисті критичної інфраструктури, такої як енергетичні мережі, транспортні системи та заклади охорони здоров'я, від кіберзагроз. ЄС може запровадити нормативно-правові акти або керівні принципи для забезпечення реалізації заходів з кібербезпеки в цих секторах [20];

- посилення реагування на інциденти та відновлення: Стратегія може бути зосереджена на вдосконаленні можливостей реагування на інциденти для ефективного виявлення, управління та пом'якшення наслідків кіберінцидентів. Це може передбачати створення національних груп реагування на інциденти або на рівні

ЄС, розробку механізмів звітності про інциденти і сприяння координації між різними організаціями під час кіберкриз [20];

– сприяння міжнародному співробітництву: враховуючи глобальний характер кіберзагроз, ЄС може прагнути до посилення міжнародного співробітництва та обміну інформацією для боротьби з кіберзлочинністю та посилення кібербезпеки. Співпраця з міжнародними партнерами, організаціями та форумами може бути пріоритетною для протидії транскордонним кіберзагрозам [20];

– розширення прав і можливостей користувачів і бізнесу: Стратегія може включати ініціативи з підвищення обізнаності про ризики кібербезпеки серед користувачів і бізнесу. Це може включати просування освіти з кібербезпеки, надання рекомендацій щодо найкращих практик для окремих осіб і організацій, а також заохочення до впровадження безпечних технологій і процесів [20].

Інформаційна галузь розглядається як стратегічний фактор конкурентоспроможності та як ключовий сектор економіки ЄС. Тому, є необхідним правильно обрати підхід та започаткувати дієві моделі ведення інформаційної політики державам для вирішення всіх виниклих проблем.

Європейська модель шукає баланс між державним контролем і ринковим динамізмом і характеризується поєднанням державних інтересів з прагненнями приватних компаній і підприємств. Ця політична модель відрізняється геополітикою нової Європи, розвитком економіки знань, потенціалом постіндустріального розвитку, а також різноманітністю і політичною спрямованістю національних програм регулювання знань.

Відповідно до поняття «інформаційної моделі», можна з'ясувати, що інформаційна політична модель визначає сукупність інформації та форми її подачі, які необхідно сформулювати для впровадження інформаційної політики держави [21]. З цієї характеристики, виділимо інформаційні політичні моделі відповідно до сучасних напрямків ведення зовнішньої політики країн ЄС.

До таких моделей належать:

– демократична модель: ця модель підкреслює демократичний характер Європейського Союзу, наголошуючи на участі європейських політичних партій,

транснаціональних списків і громадян у формуванні інформаційної політики. Вона спрямована на те, щоб дати можливість окремим особам і громадам висловлювати свої політичні прагнення та брати участь у медіа та процесах прийняття політичних рішень [22, с. 141];

– модель індивідуальної свободи: зосереджена на захисті індивідуальних прав і свобод громадян ЄС, включаючи свободу вираження поглядів і свободу преси. Вона виступає за мінімальне державне регулювання ЗМІ та наголошує на індивідуальному виборі та відповідальності [22, с. 141];

– модель суспільного мовлення: ця модель наголошує на наданні якісної, точної та неупередженої інформації громадськості. Вона захищає принципи свободи ЗМІ та підтримується Європейською хартією основних прав. Згідно зі статтею 15, громадяни та резиденти ЄС мають право доступу до документів Європейського Парламенту, Європейської Ради та Комісії. Це означає, що громадяни можуть отримати доступ до документів Європейської Комісії та інших інституцій, включаючи законодавчу інформацію, офіційні документи, історичні архіви, протоколи засідань та звіти [23]. Комісія просуває цей принцип за допомогою різних ініціатив, підтримує журналістів, які працюють над питаннями ЄС, і фінансує проекти, спрямовані на створення європейської медіа-платформи [22, с. 141];

– технологічна модель: ця модель визнає важливість технологічних інновацій у формуванні інформаційної політики. Цифрова стратегія ЄС спрямована на використання технологій на благо людей і бізнесу та сприяння створенню кліматично нейтральної Європи. Цифрова стратегія ЄС сприяє розвитку та застосуванню нових технологій для покращення виробництва, розповсюдження, споживання та захисту інформації: для захисту своїх громадян та інфраструктури [22, с. 141];

Приймаючи ці моделі, європейські країни прагнуть зміцнити свій цифровий суверенітет, встановити власні стандарти та зосередитися на розвитку інформаційних технологій.

2. Сучасні погляди на інформаційну політику країн ЄС

Сучасні технології та збільшення залежності від обміну інформацією створюють виклики для захисту приватності та безпеки даних в Європейському Союзі. Сучасна інформаційна політика країн ЄС має на меті розробити ефективні механізми для захисту особистих даних громадян та забезпечення вільного обміну інформацією в межах Союзу [24]. Сучасні погляди на інформаційну політику країн ЄС зосереджуються на багатьох аспектах, особливо на захисті даних європейського суспільства, і одним з найважливіших елементів є «Загальний регламент з охорони даних» (GDPR) [24].

З набуттям чинності «Загального регламенту про захист даних» (GDPR) Європейський Союз змінює свій підхід до інформаційної політики, щоб забезпечити захист конфіденційності та безпеки даних в епоху, коли все більше людей обмінюються своїми персональними даними через хмарні сервіси, а порушення безпеки стають буденністю. Регламент, який набув чинності 25 травня 2018 року, передбачає штрафи в десятки мільйонів євро за порушення стандартів конфіденційності та безпеки. а штрафи можуть сягати десятків мільйонів євро [25; 26].

Історія GDPR починається з права на приватність, яке було закріплене у Європейській конвенції з прав людини 1950 року. У 1995 році було прийнято Європейську директиву з охорони даних, яка встановила мінімальні стандарти конфіденційності та безпеки даних [27]. Проте з розвитком технологій та Інтернету стало очевидно необхідність в сучасних механізмах захисту. Таким чином, почалося обговорення та розробка оновленої директиви, що призвело до прийняття GDPR.

Основна мета GDPR – забезпечити захист персональних даних громадян ЄС, європейського інфопростору та зберегти приватність у світі зростаючої цифрової економіки. Регламент встановлює широкі принципи обробки даних, права осіб, на яких поширюються ці дані, а також обов'язки для організацій, що обробляють ці дані [28; 18].

Одним із ключових аспектів GDPR є зобов'язання забезпечити конфіденційність і безпеку даних. Організації повинні вживати технічних та організаційних заходів для забезпечення безпеки даних, таких як шифрування та двофакторна автентифікація, мінімізація доступу до даних, регулярне оновлення програмного забезпечення та систем безпеки, а також проведення оцінки впливу на захист даних для виявлення та управління ризиками [18].

Крім того, GDPR надає особам, на яких поширюються персональні дані, певний перелік доступних прав: право на доступ до своїх даних, право на виправлення неточностей, право вимагати видалення своїх персональних даних за попереднім запитом і право на обмеження обробки, право на перенесення даних та право внести скаргу до наглядового органу [18]. Ці права надають особам більший контроль над їхніми персональними даними та забезпечують їхню приватність.

Організації, які порушують вимоги GDPR, можуть бути піддані суттєвим штрафам. За серйозні порушення, зокрема за необґрунтовану обробку персональних даних або порушення прав осіб, штрафи можуть становити до 4% глобального річного обороту компанії або до 20 млн євро, в залежності від того, який з цих двох показників більший [26].

GDPR також має зовнішній вплив на компанії за межами ЄС. Якщо компанія знаходиться за межами ЄС, але збирає або обробляє дані громадян ЄС, то вона також повинна дотримуватися вимог GDPR. Це означає, що багато компаній, особливо в країнах ЄС та і по всьому світу були змушені адаптувати свою інформаційну політику та практики, щоб відповідати вимогам GDPR.

Узагальнюючи, GDPR впливає на інформаційну політику країн ЄС, встановлюючи високі стандарти конфіденційності та захисту персональних даних. Вимоги GDPR стимулюють компанії вживати заходів для забезпечення безпеки даних та захисту приватності осіб.

Стандарти інформаційної безпеки та прав людини в інформаційній сфері є предметом спільного бачення країн ЄС, але це бачення є гнучким і постійно переглядається. Водночас вона значною мірою базується на прогресивній, економічно та соціально орієнтованій політиці, яка є необхідною умовою для

побудови європейського суспільства знань. Європейці, чії системи соціального забезпечення гарантують певний рівень благ, надають більшого значення самореалізації, дозвіллю, спілкуванню та захисту приватної сфери життя. Таким чином, інформаційна політика ЄС характеризується пошуком певного балансу між державним контролем і ринковим правом: ЄС намагається знайти формулу динамічного поєднання державних і суспільних інтересів [30, с. 339]. Розберемо основних політичних гравців ЄС та їх захист інформаційної політики відносно до прийнятих норм всього Європейського Союзу.

Німеччина, як одна з найбільших і найвпливовіших країн ЄС, відіграє важливу роль у формуванні та реалізації інформаційної політики. Вона приділяє особливу увагу захисту персональних даних та дотриманню норм ЄС у сфері обробки і передачі інформації.

25 травня 2018 року став вирішальним етапом у сфері захисту даних в Німеччині. В цей день набули повної сили закони: «Європейське загальне регулювання про захист даних» (GDPR) та новий «Німецький закон про конфіденційність» (BDSG–new), який також відомий як «Закон про захист даних Німеччини» [31].

BDSG–new був розроблений з метою розширити дію GDPR завдяки більш ніж 70 відкритим положенням, які дозволяють країнам-членам ЄС (згідно з рішеннями Німецького Бундестагу) змінювати, уточнювати та доповнювати GDPR, враховуючи його основні положення.

Загалом правила BDSG–new не застосовуються, якщо GDPR застосовний (розділ 1 V BDSG–new), оскільки GDPR вважається вищою нормою права [32, 1 секція, 5 пункт]. Це означає, що держави-члени ЄС не можуть запроваджувати національні правила захисту персональних даних, визначені GDPR; і є можливість запроваджувати національні правила лише тоді, коли GDPR визначає вступні положення. Однак нові правила BDSG, що містяться у вступних положеннях, мають пріоритет над правилами GDPR.

Німеччина відіграє важливу роль в інформаційній політиці ЄС: З моменту прийняття у 2018 році «Загального регламенту про захист даних» в ЄС, Німеччина активно впроваджує цей регламент, а також власне законодавство про захист даних.

У Німеччині існує закон, що регулює захист персональних даних: Закон про телекомунікації та телемедіа (TTDSG) [33].

Цей закон був прийнятий 1 грудня 2021 року і набуде чинності у 2023 році. Він встановлює чіткі правила щодо захисту персональних даних німців у сфері електронних комунікацій та телемедіа, урегульовуючи попередні неоднозначності щодо застосування німецького «Закону про телекомунікації» (TKG) в контексті GDPR.

«Закон про телекомунікацію» регулював багато аспектів електронних комунікацій і телемедіа в Німеччині, включаючи захист персональних даних [34]. Однак, існувала потреба у більш точному та сучасному законодавчому регулюванні цієї сфери, щоб врахувати розширення технологій та нові виклики у сфері захисту даних.

Тому, з метою гарантування відповідності німецького захисту інформації з європейським і вдосконалення захисту персональних даних, був прийнятий новий «Закон про телекомунікацію та телемедіа» (TTDSG). Цей закон замінює старий TKG та доповнює його положеннями, що відповідають GDPR. TTDSG встановлює обов'язки для постачальників телекомунікаційних та телемедійних послуг, які збирають, обробляють та зберігають персональні дані. Закон надає правила щодо згоди на обробку даних, повідомлення про порушення безпеки даних, права суб'єкта даних та відповідальності операторів послуг. Він також встановлює вимоги щодо захисту даних та обов'язкових технічних та організаційних заходів для забезпечення безпеки даних [33].

Оператори послуг зобов'язані забезпечити виконання принципів та вимог GDPR, таких як згода на обробку даних, обмеження обробки, точність даних, обмеження зберігання даних, безпека обробки та інші. Вони повинні забезпечити належний рівень захисту даних та прийняти відповідні технічні та організаційні

заходи для запобігання несанкціонованому доступу до даних, втрати, зміни або розголошення.

TTDSG також встановлює обов'язок операторів послуг повідомляти про порушення безпеки даних в найкоротші терміни. Якщо відбувається порушення безпеки, яке може призвести до ризику для прав та свобод користувачів, оператор повинен негайно повідомити компетентний орган з питань захисту даних та заінтересованих осіб про таке порушення [33].

Таблиця 1.1.

**Особливості «Закону про захист телекомунікацій і телемедійних даних»
(TTDSG) в Німеччині (за джерелами [33; 34])**

Положення	Опис
Мета закону	Захист персональних даних в контексті телекомунікацій та телемедіа відповідно до стандартів, встановлених Загальним регламентом про захист даних (GDPR) в Європейському Союзі.
Об'єкт регулювання	Обробка персональних даних у секторі телекомунікацій та телемедіа Уповноваженим з питань захисту даних та свободи інформації (BfDI).
Обов'язки операторів послуг	<ul style="list-style-type: none"> — Забезпечення виконання принципів та вимог GDPR. — Збирання, обробка та зберігання персональних даних користувачів.
Вимоги до операторів послуг	<ul style="list-style-type: none"> — Згода на обробку даних. — Обмеження обробки даних. — Точність даних. — Обмеження зберігання даних. — Безпека обробки персональної інформації.
Заходи захисту даних	<ul style="list-style-type: none"> — Забезпечення адекватного рівня захисту даних. — Застосування технічних та організаційних заходів для запобігання несанкціонованому доступу, втраті, зміні або розголошенню даних.
Порушення безпеки даних	<ul style="list-style-type: none"> — Обов'язок операторів повідомляти про порушення безпеки даних. — Негайне повідомлення компетентного органу та зацікавлених осіб про такі порушення.
Права суб'єктів даних	<ul style="list-style-type: none"> — Право на доступ до даних користувачів. — Право на редагування персональних даних. — Право на видалення користувачів. — Право на обмеження до обробок персональних даних

Загалом, інформаційна політика Німеччини полягає у сприянні вільному обміну інформацією та свободі вираження поглядів через транскордонні механізми. Вона надає великого значення вільній конкуренції в інформаційному секторі та активно розвиває інформаційно–комп'ютерні технології та комунікаційні мережі. Враховуючи нову політичну та економічну ситуацію, Німеччина також виробляє

норми і принципи правового регулювання інформаційної діяльності в суспільстві [33].

Основною метою цієї стратегії є реформування державного управління та забезпечення активної участі держави у вільному транскордонному обміні інформацією. Вона також спрямована на просування європейських демократичних ідеалів, створення власної правової бази, надання технічної підтримки інформаційному сектору та підготовку компетентних фахівців, які працюють у державних і приватних компаніях, організаціях і фондах.

Щодо виниклих кіберзагроз для уряду та підприємств, Німеччина пропонує:

1. Плани реагування на кіберінциденти не є обов'язковими в Німеччині, але деякі організації, такі як оператори базових послуг та Інтернет–оператори можуть бути зобов'язані їх впровадити [36].

2. Відповідно до «Загального регламенту захисту даних» (GDPR), організації зобов'язані повідомляти про порушення і втручання до конфіденційної інформації та вживати заходів для їх захисту [28].

3. Обмін інформацією про кібербезпеку. Німеччина підтримує державно–приватне партнерство для обміну інформацією про кібербезпеку через Федеральне відомство з інформаційної безпеки (BSI) і, зокрема, Альянс кібербезпеки [37].

Польща

Захист даних у Польщі в основному регулюється «Загальним регламентом про захист даних» та польським «Законом про захист персональних даних» від 10 травня 2018 року [38].

Особливу увагу в Польщі приділено розвитку інформаційного суспільства, одна із найважливіших структур в інформатизації польського суспільства є «Польське товариство обробки інформації» (PIPS) [39].

Основні моменти щодо «Польського товариства обробки інформації»:

1. PIPS була створена в 1981 році як професійна організація, що представляє людей, які працюють в ІТ–секторі [39].

2. Цілями PIPS є об'єднання професіоналів з технічної індустрії, академічних кіл та уряду, шляхом сприяння освіти, обміну знаннями, розробці кодексів поведінки та новітніх рамок навичок [39].

3. Представництво та інтереси PIPS представляє погляди, потреби, інтереси та права своїх членів перед різними зацікавленими сторонами, включаючи широку громадськість, місцеві та національні органи влади та інші організації в Польщі та за її кордонами [39].

4. У 1992 році PIPS стала першою організацією з так званої, «посткомуністичної країни», яка стала членом Європейської ради професійних інформаційних товариств (CEPIS) [39].

5. Маючи понад 1300 членів, PIPS є найбільшою професійною асоціацією, що сприяє дослідженню та застосуванню комп'ютерних технологій задля інформатизації суспільства Польщі [39].

Британія

Після Brexit, який набрав чинності 1 січня 2021 року, Велика Британія вже не підлягає «Загальному регламенту про захист даних». Наразі у них ще немає власного закону про захист даних, але вони застосовують так званий пост-Brexit «UK-GDPR», і це буде продовжуватися до 27 червня 2025 року [40].

Які наслідки має Brexit для конфіденційності даних? Система захисту даних Великобританії продовжує ґрунтуватися на тих самих правилах, які були чинні, коли Великобританія була державою-членом ЄС:

- веб-сайти або програми повинні отримувати згоду користувача перед збором і обробкою даних за допомогою файлів cookie [41].
- організації не повинні збирати більше даних, ніж необхідно [41].
- користувачам має бути легко відкликати свою згоду на використання даних, так само легко, як і її надати [41].

Важливим аспектом цих змін є реформа Офісу Уповноваженого з питань інформації (ICO), незалежного органу Великої Британії з питань захисту даних. Уряд має на меті реформувати правову базу ICO, створити більш чітке стратегічне бачення, розширити його слідчі повноваження та змістити фокус його діяльності на серйозні

загрози суспільній довірі. Це включає розробку нової правової бази, нові обов'язки для ІСО, врахування зростання, інновацій та конкуренції при прийнятті рішень, а також співпрацю з іншими регуляторними органами.

Інформаційна політика Сполученого Королівства зосереджена на покращенні умов конкуренції на інформаційному ринку, підвищенні ефективності інформаційних послуг та впровадженні інформаційних технологій у державне управління. У цьому контексті пріоритетними є освіта, охорона здоров'я та підтримка приватного сектору. Інформаційна політика Великобританії базується на таких принципах, як технологічна нейтральність законодавства, сприяння міжнародному співробітництву та захист інтересів споживачів комп'ютерних систем і мереж.

Франція

У Парижі обговорюється законодавча ініціатива щодо запровадження новаторського законодавства ЄС, а також нові пропозиції щодо цифрового шахрайства, онлайн-переслідувань, захисту дітей, заборони ЗМІ та перемикання аудиторії, відповідно до основного закону GDPR.

Жан-Ноель Барро, міністр цифрового переходу та телекомунікацій, представив пропозицію Раді міністрів Франції 10 травня 2023 року. Законопроект містить положення щодо імплементації Закону ЄС про цифрові послуги та Закону про цифровий ринок, а також пропозиції щодо захисту неповнолітніх від онлайн-порнографії та сприяння цифровому суверенітету країни [42].

Один з аспектів законопроекту також стосується боротьби з цифровим шахрайством. Міністр пропонує встановити антишахрайські фільтри для захисту від поширеного онлайн-шахрайства: у 2022 році близько 18 мільйонів французів стали жертвами кіберзлочинності та зазнали значних фінансових втрат [43].

Законопроект також передбачає заборону на користування соціальними мережами для тих, хто відіграє провідну роль в онлайн-атаках та переслідуваннях. Судді матимуть право накладати повну заборону на строки до шести місяців, а для рецидивістів цей термін може бути продовжений до одного року [42].

Законопроект піднімає питання запобігання доступу дітей до онлайн-порнографії. Французький регулятор аудіовізуальних послуг Arcom пропонується

уповноважити здійснювати моніторинг і карати платформи, які не забезпечують належного захисту неповнолітніх від порнографії. Орган матиме право накладати обмеження на доступ до веб-сайтів, що містять порнографію, і вимагати від платформ використовувати технологію фільтрації, щоб запобігти доступу неповнолітніх до такого контенту [44].

Законопроект також містить пропозиції щодо заборони поширення дезінформації та фейкових новин. Передбачується створення наглядового органу, відповідального за моніторинг та виявлення неправдивої інформації в інтернеті. Цей орган матиме право накладати штрафи на осіб або організації, які поширюють неправдиві новини або дезінформацію, з метою захисту суспільної довіри та інформаційної безпеки.

Законопроект також має на меті сприяти цифровому суверенітету Франції. Він пропонує нові правила щодо хмарних сервісів, щоб гарантувати, що дані французьких громадян залишаться вдома, і зменшити залежність від іноземних хмарних провайдерів. Це дозволить захистити персональні та комерційні дані і зберегти технологічний суверенітет Франції.

Наразі законопроект обговорюється в Парижі і може бути проголосований найближчим часом.

У Франції є особливе місце для незалежності преси та ЗМІ. Нерідко можна побачити виклади аналітиків, які критикують дії влади та Президента Франції. Незважаючи на те, що законодавча та нормативна база сприяють свободі преси та редакційній незалежності, існуючі механізми для протидії конфлікту інтересів у ЗМІ вважаються недостатніми, неадекватними та застарілими. Проблему погіршує відсутність довгострокового фінансування суспільних мовних засобів масової інформації після скасування внутрішньої плати за ліцензію. Навіть при введенні нових правил поліції, які ставлять більший акцент на захист прав журналістів під час демонстрацій, журналісти продовжують стикатися з насильством, яке скоюється поліцією, а також фізичними нападами со сторони демонстрантів [45].

У політичному контексті французькі ЗМІ є незалежними від уряду і можуть притягувати політиків до відповідальності в інтересах суспільства. Проте,

незалежність суспільних ЗМІ підбивається через відсутність довгострокового фінансування після скасування плати за ліцензію на національне телебачення у 2022 році.

РОЗДІЛ 2

ПОЛІТИЧНА КРИЗА В ЄС, ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Сучасна політична криза навколо країн ЄС

Поточна політична криза, пов'язана з війною росії проти України, має серйозні наслідки як для Європейського Союзу, так і всього світу. Починаючи з 2014 року, конфлікт розвивається внаслідок анексії росією Криму та ескалації конфлікту на сході України, а 24 лютого 2022 року відбулось повномасштабне вторгнення рф на територію України, такими діями знову відновивши загарбницьку політику на території Європи.

Для країн ЄС війна в Україні стала ключовим питанням, що впливає на їхню зовнішню політику та безпеку. Війна росії проти України спричинила серйозні політичні, економічні та безпекові наслідки для Європейського Союзу. Ось деякі з них:

- політичні наслідки: російська агресія кидає виклик політичній структурі ЄС і спонукає країни ЄС переглянути свою зовнішню політику та зміцнити свої структури оборони і безпеки.

- економічні наслідки: війна рф негативно вплинула на економіку як України, так і ЄС. Приємним усвідомленням є те, що одразу на агресію рф, ЄС віждповів болючими економічними санкціями, що б'ють по економіці самої росії та країн, які мають значні економічні зв'язки з росією.

Збільшення оборонних витрат є невід'ємним елементом цієї війни. Потрібно більше фінансових ресурсів, і це вимагає узгоджених зусиль: деякі держави-члени ЄС вже зробили важливі кроки в цьому напрямку, як, наприклад, Німеччина, яка вирішила збільшити свої оборонні витрати до 100 мільярдів євро в 2022 році і підняти свій оборонний бюджет щонайменше до 2% ВВП з 2024 року [46]. Це необхідно, якщо витрати на оборону є недостатніми. Такі рішення завжди болючі, особливо в умовах високого державного боргу і обмежених державних ресурсів.

– наслідки для безпеки: війна в Україні погіршила безпекову ситуацію в Європі. Зростаюча військова присутність росії на території України становить загрозу стабільності та безпеці регіону, що змушує країни ЄС посилювати свою обороноздатність та співпрацювати на рівні НАТО для забезпечення колективної безпеки.

– вплив міграції: війна призвела до збільшення міграції з України до ЄС. Через конфлікт та економічну нестабільність в Україні багато українців шукають притулку та економічних можливостей в Європі. Тому країни ЄС зіткнулися з проблемою управління міграційними потоками та інтеграції мігрантів. Війна призвела до значного збільшення потоку українських мігрантів до Європейського Союзу. Понад 9 мільйонів людей перетнули український кордон, і очікується, що ця кількість збільшиться в найближчі дні і тижні, оскільки Путін продовжує свою агресію [47].

Сусідні країни ЄС продемонстрували вражаючу мобілізацію і солідарність, приймаючи цих біженців. ЄС надав необхідну допомогу країнам-сусідам України, які безпосередньо постраждали від цієї проблеми. Але проблема біженців порушує питання перегляду спільної політики Євросоюзу щодо притулку та міграції з метою зміцнення солідарності в країнах ЄС.

Загалом, війна росії проти України мала значний вплив на країни ЄС, вимагаючи змін у зовнішній політиці, посилення механізмів безпеки та вирішення економічних і гуманітарних питань. Країни ЄС та Євросоюз продовжуватимуть працювати разом над вирішенням конфлікту та підтримкою суверенітету і територіальної цілісності України.

За словами Жозепа Бореля, високого представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки можна виділити вплив війни на Євросоюз: «[з] поверненням війни на європейську землю всі ми в Європі повинні більш активно брати участь у прийнятті відповідальності за нашу власну безпеку» [48].

Війна росії проти України суттєво вплинула на інформаційну політику країн ЄС. Вона супроводжується інформаційною війною, дезінформацією та пропагандою,

яку ведуть російські агенти, що впливають на європейські ЗМІ та інформаційний сектор ЄС.

По-перше, війна створила необхідність для країн ЄС змінити свої інформаційні стратегії та посилити спроможність протидіяти дезінформації. Необхідно вдосконалити механізми аналізу та моніторингу дезінформаційних кампаній, а також розробити інструменти протидії фейковим новинам та дезінформаційним маніпуляціям.

По-друге, війна росії проти України підкреслює важливість посилення розвідувальної підтримки Україні з боку Євросоюзу та посилення ролі неупереджених і незалежних ЗМІ. Країни ЄС повинні неупереджено висвітлювати події та розкривати правду про війну та її наслідки для свого суспільства, спираючись на офіційні заяви політичної влади України. Пріоритет також має бути наданий українським ЗМІ, а не російським чи тім, що несуть явний прокремлівський наратив.

По-третє, європейські політичні лідери, як на рівні ЄС, так і у впливових країнах, визнають, що майбутнє континенту залежить від успішної боротьби з росією в Україні [48].

Для аналізу політичної кризи в Європейському Союзі, що була спричиненою війною росії проти України, використаємо метод івент-аналізу. Ця система дозволяє дослідити інформацію про подію та її контекст на певний момент часу. Під час проведення івент-аналізу встановлюються причини, учасники, їх цілі та методи дій, що сприяли формуванню даної ситуації.

Головна мета нашого івент-аналізу полягає в отриманні знань про сутність проблеми в ЄС та загальну ситуацію, що спричинила війна в Україні, що допоможе у прийнятті ефективних рішень для ефективної протидії російським загрозам та вирішення політичної кризи Євросоюзу (див. таблицю № 2.1.).

**Комплекс питань «5W2H» щодо політичної кризи в ЄС (за власними
наробітками [49]);**

5W2H	Зміст питання	Зміст відповіді на питання
What?	Що?	Україна стала об'єктом широкомасштабної російської агресії. Це має особливо сильний вплив на країни ЄС, що знаходяться поблизу кордонів України. Противник використовує свій вплив на державні та незалежні ЗМІ в країнах ЄС як важливий інструмент ведення інформаційної війни та мобілізації підтримки європейською громадськістю агресії Росії проти України. Ці впливи становлять серйозну і пряму загрозу громадському порядку та безпеці ЄС.
Where?	Де?	Війна РФ проти України та її наслідки впливають на країни Європейського Союзу, зокрема ті, що межують з Україною. Серед таких країн можна вказати: Польща, яка є сусідньою країною до України, має гарні відносини з нею та має найбільш протяжний кордон з нею. Це важлива точка в контексті безпеки та стабільності в регіоні. Словаччина, що знаходиться в непрямому контакті зі збройним конфліктом та гуманітарною кризою; Угорщина, яка є непрямим союзником РФ та поширює думки Кремля в інфополі ЄС; Румунія: яка розташована на південному сході Європи, також межує з Україною і може відчувати наслідки конфлікту, особливо у зв'язку з газопроводами та енергетичною безпекою.
When?	Коли?	Завдання Кремля з маніпулювання інформацією та дезінформаційні атаки на Україну розпочалися задовго до повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року. Російська держава контролювала дезінформаційний апарат, в якому ключову роль відіграли фінансово підтримувані прокремлівські видання та агенти впливу в європейських ЗМІ, які систематично створювали міфи та хибні приводи для оправдання вторгнення в Україну ще з 2014 року.
Who?	Хто?	Україна: головна країна, що зазнала вторгнення та стала об'єктом інформаційних маніпуляцій і дезінформаційних атак. Європейський Союз як колективний суб'єкт із країн-учасниць, який був поширено залучений до ситуації через вплив дезінформації на інфопростір ЄС. Кремль (РФ): агресор, веде гібридну війну, включаючи інформаційну в країнах ЄС.

Why?	Чому?	<p>Чому Кремль здійснює інформаційні маніпуляції та дезінформаційні атаки на Україну та країни ЄС?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому? Кремль прагне зміцнити свій вплив на регіон Східної Європи та перервати інтеграційні процеси України з Європейським Союзом. 2. Чому? Кремль бачить розширення Європейського Союзу та НАТО на схід як загрозу своїм імперським амбіціям та національним інтересам. 3. Чому? Кремль намагається зберегти свою геополітичну сферу впливу, перешкоджаючи розширенню демократичних та європейських цінностей в сусідніх країнах. 4. Чому? Кремль боїться втрати контролю над економічними та ресурсними ринками в регіоні, особливо в енергетичному секторі. 5. Чому? Коренева причина полягає в бажанні Кремля зберегти свою політичну та економічну домінантність, контролюючи сусідні країни та використовуючи інформаційні маніпуляції як засіб досягнення цих цілей. <p>Таким чином, інформаційні маніпуляції та дезінформаційні атаки кремля на Україну та країни ЄС є наслідком геополітичних та геостратегічних інтересів, що ґрунтуються на бажанні зберегти контроль, домінантність та вплив у регіоні.</p>
How?	Як?	Див. додаток А
How Many/ Much?	Скільки?	До кінця 2024 року кіберзлочинність завдаватиме світові збитків у 10 трильйонів євро щорічно, підрахували експерти інформаційної галузі ЄС.

За підсумками івент–аналізу політичної кризи в Європейському Союзі (ЄС), використовуючи метод «5W2H» (що, де, коли, хто, чому, як, скільки), можна зробити наступні висновки:

1. Україна стала об’єктом широкомасштабного вторгнення Російської Федерації, що має значний вплив на країни Європейського Союзу.
2. Російський вплив на засоби масової інформації країн ЄС створює загрозу громадському порядку та безпеці ЄС.

3. Кремль здійснює інформаційні маніпуляції та дезінформаційні атаки з метою зміцнення свого впливу в регіоні, запобігання інтеграції України з ЄС, заперечення розширення ЄС та НАТО на схід, збереження геополітичної сфери впливу, контролю над ресурсами та економічними ринками.

4. Війна РФ проти України та її наслідки впливають на країни ЄС, зокрема на Польщу, Словаччину, Угорщину та Румунію, які межують з Україною.

5. Дезінформаційні атаки Кремля на Україну та країни ЄС здійснюються через контроль над мас–медіа та дезінформаційні кампанії.

6. Застосування кібератак та кіберзлочинності у сфері інформації може завдати світових збитків у значній сумі для систем і бізнесу ЄС.

Враховуючи загальну картину ситуації, розуміння суті проблеми і наше місце в цій ситуації, можливі підходи до формування стратегії включають:

1. підтримка України: ЄС може надати політичну, економічну та військову підтримку Україні для забезпечення безпеки та стабільності в регіоні.

2. Засудження російської агресії: ЄС повинен єдиним голосом виступати проти вторгнення РФ в Україну та засуджувати дезінформаційні атаки.

3. Посилення кібербезпеки: ЄС має підвищити заходи з кібербезпеки для запобігання кібератакам та дезінформації.

4. Міжнародна співпраця: ЄС повинен співпрацювати з іншими міжнародними партнерами для забезпечення відповіді на інформаційну агресію та реагування на політичну кризу.

Важливими протидіями з боку ЄС щодо інформаційного втручання з боку РФ, стали санкції проти каналів розповсюдження. Державні та прокремлівські ЗМІ використовуються як ключовий інструмент підтримки російської агресії проти України і становлять пряму загрозу громадському порядку та безпеці в ЄС. У цьому контексті ЄС вирішив застосувати санкції до кремлівських структур, причетних до дезінформації та дезінформаційних операцій [50].

Нижче наведено деякі з вжитих заходів:

– призупинення трансляції та розповсюдження таких телеканалів, як Russia Today, Sputnik, Russia RTR/RTR Planet, Russia 24/Russia 24, TV Centre International, НТВ/NTV Міл, Россия 1, РЕН ТВ та Перший канал через різні медіа-платформи [51].

– призупинення дії всіх відповідних ліцензій російських тв-каналів, дозволів та угод про розповсюдження, включно з мовленням в європейських країнах [51].

– заборона реклами продуктів і послуг на підсанкційних медіа.

Санкції щодо активів Кремля, пов'язаних з дезінформацією та дезінформаційними операціями. Після заяви президента Європейської комісії Урсули фон дер Ляєн, Рада Європейського Союзу вирішила призупинити розповсюдження державних дезінформаційних ЗМІ, таких як Russia Today і Sputnik, на території ЄС [52].

Це рішення було прийнято на знак визнання ключової ролі Russia Today і Sputnik у просуванні та підтримці російської агресії проти України, що є прямою загрозою громадському порядку і безпеці ЄС. Ці публікації були задокументовані Робочою групою Східного страткому Європейської служби зовнішніх справ з 2015 року в рамках її оперативної діяльності, в тому числі щодо дезінформації [53].

У відповідь на дії росії, що дестабілізують ситуацію в Україні та порушують основоположні права і свободи, ЄС було прийнято рішення призупинити мовлення Russia Today і Sputnik на території ЄС та запровадити подальші обмежувальні заходи. Санкції охоплюють усі засоби передачі та розповсюдження, включаючи кабельне, супутникове, IPTV, платформи, веб-сайти та додатки, і стосуються безпосередньо всіх держав-членів ЄС.

Жозеп Борель, Верховний представник Європейського Союзу із закордонних справ і політики безпеки, сказав: «Систематичні маніпуляції інформацією та дезінформація Кремлем використовуються як оперативний інструмент у його нападі на Україну. Це також значна і пряма загроза громадському порядку та безпеці Союзу. Сьогодні ми робимо важливий крок проти маніпуляції Путіна та перекриваємо кран для російських державних ЗМІ в ЄС. Раніше ми вже накладали санкції на керівництво RT, включно з головним редактором Симоняном, і цілком

логічно ввести санкції і проти діяльності, яку організації ведуть у нашому Союзі» [50].

У надзвичайній ситуації військової агресії росії проти України, ЄС тимчасово вжив виняткових і цілеспрямованих заходів безпеки. Ці заходи не є цензурою чи повною забороною, але є обґрунтованими та пропорційними для забезпечення безпеки та миру в Європі. Вони ґрунтуються на юридично обґрунтованому режимі санкцій і поважають міжнародні фундаментальні права.

Санкції ЄС не заважають співробітникам RT і Sputnik виконувати свої обов'язки. Однак багато співробітників RT відмовилися працювати після російського вторгнення в Україну.

Санкції ЄС проти RT і Sputnik тимчасово обмежують їхні права на мовлення і передачу інформації з метою знищення інструментів інформаційної війни, запущених Кремлем, зокрема під час війни з Україною.

RT і Sputnik можуть здаватися міжнародними новинними організаціями, але насправді вони мають на меті поширювати дезінформацію та просувати політику Кремля за кордоном. Вони сприяють розколу, поляризують суспільство, підривають демократію і порушують міжнародне право в країнах ЄС.

Ось декілька доказів, того що RT і Sputnik є інформаційною зброєю Кремля:

1. RT і Sputnik – це не ЗМІ, а кремлівська зброя обману.

RT визначає свою місію у військових термінах. Головний редактор Маргарита Симоньян чітко дала зрозуміти, що важливість RT дорівнює потребам Міністерства оборони росії: RT може використовувати свою «інформаційну зброю» для «ведення інформаційної війни проти всього західного світу»; стратегічна мета RT – «завоювати аудиторію» і «збільшити її», щоб використовувати цю аудиторію в «потрібні моменти» [54].

RT входить до офіційного списку ключових організацій, що мають стратегічне значення для росії та є ключовим інструментом російської пропаганди в інформаційній війні Кремля [55].

Дмитро Кисельов, керівник «России сегодня», на якого ЄС наклав санкції у 2014 році, заявив своїм співробітникам, що «ера неупередженої журналістики закінчилася» і що «неупередженість – це міф» [56].

2. RT і Sputnik є частиною ширшої екосистеми дезінформації.

Існують задокументовані зв'язки між RT, Sputnik та іншими елементами російської дезінформаційної мережі. Ці елементи включають офіційні, проксі- та неофіційні канали і платформи, що використовуються Кремлем для створення і поширення оманливих і маніпулятивних наративів.

RT і Sputnik активно просувають і беруть участь у заходах впливу, зокрема в кіберпросторі, який часто є зоною впливу російської військової розвідки ГРУ [57, с. 3].

3. Основний вплив RT зосереджений в інтернеті та соціальних мережах.

RT слід розуміти як соціальну мережу з професійними телевізійними функціями, а не як телеканал із соціальним медіа. У дослідженні 2018 року, проведеному британським медіарегулятором Ofcom, RT був визнаний найпопулярнішим каналом «серед дорослих, які використовують телевізор для перегляда новин» і посів передостаннє місце з часткою 2% від загальної кількості глядачів [58, с. 31].

RT активно намагається вторгнутися в інформаційний простір ЄС, публікуючи численні статті на важливі для впливу Кремля теми; сенсаційні та оманливі заголовки RT у поєднанні з м'якою політикою захисту авторських прав призводять до того, що контент RT легко, навіть ненавмисно, поширюється через проксі-сайти, створюючи небезпечну екосистему інфопростору ЄС.

Протягом багатьох років RT заснував різні дочірні компанії, спеціально створені для поширення контенту в іноземних соціальних мережах, і яскравого розважального контенту з «російської точки зору». Під димовою завісою численних дочірніх компаній RT робить себе мішенню для атак, пристосовуючи свої повідомлення до різних аудиторій; RT і його супутникові канали докладають чимало зусиль, щоб приховати свої стосунки один з одним і з російською державою.

4. RT і Sputnik відіграли ключову роль у сприянні та підтримці військової агресії росії проти України. RT і Sputnik продовжують поширювати дезінформаційні сценарії, що паплюжать Україну, щоб виправдати війну Путіна і заручитися підтримкою в тих країнах, які легко можуть встати проти політики ЄС щодо підтримки України в цій війні.

За кілька тижнів до того, як Путін віддав наказ розпочати війну, RT обурих глядачів, заявивши, що «українці хочуть російської крові» [59].

У той час як російські ракети обрушилися на українські міста, RT і Sputnik продовжували приховувати природу і масштаби війни Путіна проти України [60].

Саме для таких медіа-загроз, ЄС створив незалежні медіа-регулятори, що здатні виявити ці загрози для інформаційної політики ЄС. Як приклад, ERGA.

Співпраця між незалежними медіа-регуляторами в рамках «Європейської групи регуляторів аудіовізуальних медіа» (ERGA) має важливе значення для швидкого виконання операторами цих заходів. Деякі регулятори вжили конкретних заходів відповідно до аудіовізуальних правил ЄС для обмеження російських активів, які використовуються для дезінформації, маніпуляцій і втручання на їхніх територіях [61].

Прикладом знаходження таких загроз є FIMI. Проєкт «Загрози маніпулювання зовнішньою інформацією та втручання» (FIMI), є ініціативою Європейської служби Зовнішніх справ (ЄСЗС), спрямованою на вивчення та аналіз загроз, пов'язаних з маніпулюванням інформацією та втручанням у зовнішні справи Євросоюзу. Проєкт був запущений у 2022 році і його перше видання звіту є пілотним, але вкрай важливим на тлі політичної кризи ЄС [62].

Основна мета проєкту – це надати обґрунтовані міркування та аналітичні дані про поточну діяльність FIMI, виявити дійових осіб, суб'єкти та рівні загроз, пов'язаних з маніпулюванням інформацією та втручанням. За допомогою передової методології та аналізу даних, ЄСЗС працює над виявленням та аналізом інцидентів FIMI, що становлять потенційну загрозу для безпеки, стабільності та демократичних процесів.

У першому виданні звіту про загрозу зовнішніх інформаційних маніпуляцій та втручань викладено основні висновки щодо інформаційної політики ЄС. Основні моменти, висвітлені в цьому звіті, полягають у наступному:

1. Основна діяльність FIMI пов'язана з широкомасштабною агресією росії проти України. Україна та її союзники були головною мішенню в багатьох випадках, а підтримка окупації була основною мотивацією для багатьох розвідувальних атак [63, с. 5].

2. Дипломатичні канали використовуються як невід'ємна частина FIMI. Російські та китайські дипломатичні канали регулярно використовуються для підтримки операцій FIMI, зокрема для підтримки агресії у випадку з росією та зосередження уваги на США у випадку з Китаєм [63, с. 5].

3. Методи імітації стають все більш витонченими. Російські активісти використовують цю техніку оману, видаючи себе за міжнародні організації та маріонеток для здійснення атак в Україні. ЗМІ також використовують персони для імітації стилю відомих іноземних журналів [63, с. 9].

4. Змова між учасниками FIMI існує, але вона обмежена за кількістю. У більшості проаналізованих випадків FIMI були задіяні російські суб'єкти, у невеликій кількості випадків – китайські суб'єкти. Однак є також випадки, коли обидві країни діяли спільно [63, с. 10].

5. FIMI є багатомовним феноменом. Інциденти використовуються різними мовами, а контент перекладається і поширюється різними мовами. Згідно зі звітом, учасниками FIMI було використано щонайменше 30 мов, 16 з яких є мовами ЄС. Хоча в росії використовується більше мов, ніж у Китаї, більшість російського контенту орієнтована на російськомовне населення [63, с. 5].

6. «Зарубіжні інформаційні медіа» значною мірою покладаються на зображення та відеоматеріали. Це пов'язано з легкістю створення та розповсюдження зображень і відео в Інтернеті.

Цей звіт сприяє розумінню загрози FIMI та розробці спільних стратегій ЄС для вирішення цих загроз-акторів.

Отже, війна росії проти України має значний вплив на країни ЄС і призводить до відчутних наслідків в усіх політичних сферах Євросоюзу. Серед політичних наслідків – країни ЄС були змушені переглянути свою зовнішню політику і зміцнити свої структури оборони і безпеки. Економічні наслідки включають введення економічних санкцій проти Росії, які негативно вплинули на економіку росії та країн, що мають економічні зв'язки з Росією. З точки зору безпеки, стабільність і безпека Європи опинилися під загрозою, що спонукає країни ЄС посилювати свою обороноздатність і співпрацю з НАТО. Війна також призвела до збільшення міграції з України до ЄС, що створює проблеми в управлінні потоками мігрантів та їх інтеграції в ЄС та європейське суспільство.

Країни ЄС надають допомогу постраждалим від війни сусідам України, але для підтримки критичних груп населення, необхідний перегляд спільної політики ЄС у сфері притулку та міграції. Країни ЄС повинні працювати разом, щоб протистояти російській агресії та захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Інформаційна політика набуває вирішального значення в контексті війни росії проти України: російський вплив на ЗМІ країн ЄС є загрозою для громадського порядку та безпеки ЄС. Кремль активно використовує інформаційні операції та дезінформаційні атаки для посилення свого впливу, блокування розширення ЄС і НАТО на схід і перешкоджання інтеграції України в Європейський Союз.

Дезінформаційні атаки Кремля проти України та країн ЄС здійснюються через контроль над ЗМІ, поширення фейкових новин, маніпулювання інформацією та створення дезінформаційних кампаній. Ці атаки мають на меті посилити розкол і недовіру в європейському суспільстві, заплутати об'єктивне сприйняття подій і створити негативне ставлення до України на міжнародній арені.

Щоб протистояти цим загрозам, країнам ЄС необхідно змінити свої стратегії та посилити боротьбу з дезінформацією. Важливо розробити механізми виявлення та викриття дезінформаційних кампаній, сприяти неупередженості та незалежності ЗМІ, а також посилити розвідувальну підтримку для надання об'єктивної інформації.

2.2. Стан та місце країн ЄС в політичній кризі

Як бачимо, ця війна в Україні стосується не тільки української держави та росії, а й колективного супротиву союзників України, що значно відчують на собі вплив та втручення ворога в уряди, в ЗМІ, в Інтернеті. Україна не лише відбила жорстоку російську агресію, але й продемонструвала справжню мужність перед світом у захисті своїх фундаментальних цінностей – свободи, суверенітету та самовизначення. Більше того, Україна протистоїть безкінечним дезінформаційним кампаніям та дезінформаційним операціям, спрямованими на підтримку злочинної війни росії. Зусилля міжнародної спільноти на підтримку України та її боротьбі за свободу і суверенітет також мають бути спрямовані на викриття фальшивої реальності російської війни, яка побудована на брехні та обмані.

Роздивимось конкретні приклади втручання Росії в інформаційну політику країн Європи заради поширення своєї дезінформації та впливу на їх уряди, ЗМІ та громадську думку, а також методи та інструменти здійснення впливу.

Методи та інструменти, використовані Росією, можна класифікувати за п'ятирівневою моделлю 5 етапів: ігнорування, перекручування фактів, відволікання уваги, залякування, розподіл:

- перший рівень, «ігнорування», полягає у відкиданні критики, запереченні звинувачень і дискредитації джерел [65]. Він спрямований на те, щоб поставити під сумнів достовірність фактів і посилити правдивість позиції Росії на полі бою та її воєнних дій проти України.

- другий рівень спотворення передбачає зміну рамок, перекручування фактів і зміну наративу [65]. росія використовує медіа-платформи для викривлення подій та створення альтернативних версій з метою впливу на громадську думку, якприклад пропаганда та прокремлівські «блогери» в сервісах Meta, Telegram, Youtube.

- третій рівень – це «відволікання уваги» – перенесення уваги на іншого актора чи наратив, або перекладання провини [65]. росія намагається відвернути

увагу від власних дій і звинувачень, використовуючи різні відволікаючі моменти або змінюючи фокус дискусії.

– четвертий рівень – залякування – передбачає погрози та примус, спрямовані на залякування іншої сторони. Росія може використовувати психологічний тиск, залякування або інші методи, щоб переконати інших акторів змінити свою позицію [65].

– п'ятий рівень, «розподіл», передбачає створення конфліктів і поглиблення розбіжностей всередині та між громадами і групами [65]. Росія прагне підірвати єдність і стабільність, розпалюючи конфлікти і розбіжності між різними соціальними, етнічними та політичними групами.

Ці методи інформаційного впливу, які використовує Росія, спрямовані на посилення недовіри до Заходу, послаблення єдності європейських країн і досягнення геополітичних цілей [65]. Ці методи можуть включати поширення дезінформації, створення конфліктів і поглиблення розбіжностей між країнами ЄС щодо їхнього підходу до української кризи, а також намагання вплинути на громадську думку та уряди країн ЄС. Для досягнення своїх цілей росія може використовувати такі інструменти, як медіа-кампанії, соціальні мережі, впливові інституції та інші засоби.

У цьому контексті країни ЄС, особливо ті, що межують з Україною, повинні звернути особливу увагу на спроби Росії впливати на інформацію. Країни ЄС повинні співпрацювати, обмінюватися інформацією та координувати свої дії, щоб забезпечити захист своїх національних інтересів і зберегти єдність в українському війні.

За дослідження інформаційних дослідників Ukraine War Disinfo Working Group, яке проводилося європейських країнах, що є сусідами України, виділились ключові моменти пропаганди росії у контексті про Україну:

– антизахідний наратив – «[з]ахід і НАТО спровокували конфлікт між Україною та Росією» [66].

– наратив, що підриває імідж України: «Україна погано поводить себе зі своїми солдатами», Зображення українців як «нацистів» було основним акцентом дискредитаційного наративу; «Українське зерно підриває західні економіки» / «Україна продає на Захід неякісне/заражене/занадто багато зерна» [67]. Щодо

«нацистів», сам Анджей Дуда, президент Польщі, приїжджав побачити тих самих «нацистів» в Україні ще в 2014 році, але згодом потрапив до українських військ за власним бажанням та продовжує відстоювати суверенітет України вже на пості Президента Польщі, виділяючи ключові пакети допомоги та необхідну «нацистам» важку зброю [103].

– на полі бою: перефразовано на основі слів українського президента про те, що «Україна буде битися до останнього солдата», тому Росія використовує підтекст, що «Україна не пошкодує жодного солдата» і «вбиватиме своїх людей, які не можуть ходити або стріляти» [68].

– негативний економічний вплив санкцій. «Допомога Україні послаблює/загрожує країнам, яким вона допомагає». Цей наратив повторюється, спотворюючи дані про військову допомогу Україні, стверджуючи, що вона посилює або виснажує ресурси західних країн, послаблюючи їх і, зрештою, підриваючи їхню власну безпеку [69].

– українські біженці. росія зображує українських біженців не як таких, що тікають від війни, а як таких, що прагнуть «заробити гроші за рахунок суспільств, які їх приймають» аби визвати агресію з боку європейського суспільства до українських біженців від російської війни.

– «Європа стикається з енергетичною кризою» та «Європа замерзне без російського газу» [70].

– «Загроза війни не обмежується Україною». Війна вийде за кордони України та росія буде завойовувати країни Європи [71].

– «Військова допомога рівнозначна розв'язанню війни». Головний наратив, покладений на здійснення проти підтримки країн ЄС економічною, матеріальною допомогою та зброєю, що значно пришвидшує поразку росії.

– «росія є країною з другою армією світу та легко знищить новітню зброю НАТО». Цей наратив автоматично не працює, бо на момент травня 2023 року, «друга армія світу» вже півтори роки пробує завоювати повністю Україну, і як ми бачимо, в

неї ця ціль є недосяжною. Проте, рф радісно відзвітує про «непереможність рф» з аргументами про взяття селища з населенням в 3 людини [72].

– «Україна не переможе». Вона переможе, і росіяни це знають, тому активно пропагандують «недосяжність перемоги на росію» України [72].

– «Русофобія». «Всі проти руського». Западні партнери жартуючи, описують це так: «всі проти рф, і рф проти всіх». Як таке, сучасне пропагандистське формулювання думки Томаса Гоббса. Але це правда, після звірств рф на українській земі, цивілізований світ хоче відокремитись від «російського миру».

– теорія змови. Україна перебуває під владою Заходу і не є незалежною державою [64].

Російська інформаційна війна проти України здебільшого провалилася, і Москва все більше націлюється на європейських союзників Києва. Серед найбільш постраждалих країн – Польща, Балтійські країни, Франція, Німеччина, кандидати на євроінтеграцію – також були під прицілом.

Розглянемо детальніше місце країн ЄС та їх випадки втручання в інформаційну політику ворогом.

Німеччина

Розглянемо спроби рф втручатися в інформаційну політику Німеччини, шляхом поширення дезінформації та спотворення фактів, що може вплинути на українську підтримку та рішення Німеччини щодо поставок зброї.

– Згідно з німецьким виданням Der Spiegel, виникли сумніви щодо довіри Німеччини до президента України Володимира Зеленського [73]. Стаття, опублікована 3 червня 2022 року під назвою «Чому Німеччина не поспішає з постачанням зброї», містить детальний аналіз дебатів серед німецьких чиновників і політиків щодо постачання зброї Україні для захисту своєї країни від російської агресії. У ній представлені різні аргументи і фактори, включаючи можливість того, що Україна, в разі успіху на полі бою, може стати надмірно самовпевненою і поширити свою діяльність на російську територію. Цей матеріал свідчить про певну недовіру з боку Берліна до президента України Володимира Зеленського.

Так, матеріал, представлений News Front, містить цитати та уривки з оригінальних статей, які виглядають більш-менш достовірними, тоді як заголовки статей навмисно перебільшені, щоб показати слабку підтримку Німеччиною військових зусиль України та ненадійність Зеленського як партнера. Прокремлівські ЗМІ зазвичай спотворюють статті в західних ЗМІ, щоб зробити їх «вигіднішими» і підтримати свій дезінформаційний наратив. Це частина ширшої дезінформаційної кампанії про неспровоковану агресію росії проти свого мирного сусіда.

– «З'явилася дезінформаційна історія про те, що українських біженців, особливо дітей, примусово вивозять до Європи, зокрема до Німеччини, через їхній апетит та емоційну прив'язаність до батьків» [74]. Звіт, у якому наводяться 79 випадків, має на меті підірвати довіру українців до Європи та підтримку України з боку Заходу і є частиною ширшого прокремлівського наративу.

Однак немає жодних доказів примусового утримання українських дітей-біженців у Європі. Федеральне відомство кримінальної поліції Німеччини (Bundeskriminalamt) та Управління по справам молоді (Jugendamt) не мають інформації про такі випадки в сім'ях українських біженців. Різні служби захисту дітей у Німеччині також не виявили таких випадків. Прес-служба німецької кримінальної поліції також заявила, що не має інформації про такі випадки [75].

– «Згідно з опитуванням, проведеним у Німеччині, 94% населення виступали проти постачання танків в Україну. Лише тиск Шольца призвів до цього кроку» [76].

Однак цей наратив є прокремлівським і спрямований на те, щоб підірвати підтримку Заходом поставок зброї в Україну. Він намагається представити зростаючу підтримку Заходу як маневр США, спрямований на підірив американсько-європейської співпраці, спрямованої на стримування російської агресії, і створити прокремлівський наратив про брак суверенітету європейських держав та їхніх відносин зі США.

Опитування громадської думки, проведені в січні, показали, що за постачання танків виступало трохи більше людей, ніж проти (46% і 43% відповідно). Після прийняття рішення частка прихильників поставок танків зросла до 52% [77]. Деякі

країни, такі як Польща і Великобританія, оголосили про свій намір поставити танки в Україну за кілька тижнів до США [78; 79]. Спочатку Німеччина не збиралася надсилати танки Leopard, але саме Франція і Польща чинили на неї найбільший тиск, щоб вона змінила свою позицію [80].

Британія

Втручання в інформаційну політику Великої Британії може бути способом посилення російського впливу та спробою зменшити підтримку України з боку Великої Британії. Спробою змістити Велику Британію як політичного гравця на міжнародній арені. Розберемо декілька таких наративів з боку РФ до ЄС:

– «У США недостатньо ресурсів для подальшого контролю над ЄС, тому Велика Британія намагатиметься взяти цей контроль на себе. По-перше, Великобританії потрібно буде створити нестабільність в ЄС, а потім спробувати установити пробританські режими у європейських країнах. Великобританія може змовлятися з ісламськими радикалами для здійснення атак. У випадку масових терактів у європейських країнах, наприклад, на французькій атомній електростанції або на військових базах США в Німеччині, США можуть вийти з ЄС, подібно до ситуації, що відбулася раніше в Афганістані. Згідно з таким сценарієм, з метою запобігти Росії швидко отримати контроль над Україною та Східною Європою, може бути спроба дестабілізації в Казахстані та на Кавказі» [81].

Ця теорія змови є необґрунтованою та спрямована на посів розбрату у відносинах між Великою Британією та ЄС. Вона передбачає, що західні актори можуть намагатися дестабілізувати інші країни та віддалені регіони як частину антиросійської стратегії. Публікація також поширює дезінформаційний наратив, що повторюється прокремлівськими ЗМІ, про якість втрату суверенітету Європи/ЄС та його держав-членів. Часто прокремлівські ЗМІ зображують європейські держави як васалів, маріонеткові держави або колонії США та НАТО.

– «Русофобія є результатом довгострокового плану зі знищення Росії» [82].

Ненависть і ворожа політика щодо Росії, агресивна русофобія та прокремлівська медіа-кампанія, яка звинувачує Британію у незадоволенні загальною програмою, пов'язаною виходом її з ЄС.

– «Захід йде на ескалацію війни». Цей сценарій ґрунтується на тому, що уряд Великої Британії оголосив, що надасть Україні бронебійні боєприпаси зі збідненим ураном [83]. Російська дезінформація активно критикувала це рішення, вказуючи на негативний вплив таких боєприпасів на навколишнє середовище і погрожуючи Заходу ескалацією війни та «ядерною відповіддю».

Цей та подібні дезінформаційні дискурси мають на меті зняти з росії відповідальність за триваючу війну в Україні та виставити британців «сліпими».

Уряд Великої Британії активно протидіє російській дезінформації, спростовуючи неправдивий і оманливий контент та поширюючи достовірну інформацію. До вторгнення, уряди США та Великої Британії обмінювалися інформацією про військову діяльність росії та оголошували про плани атак «під чужим прапором», спрямованих на розпалювання антиукраїнських настроїв [84].

У Великій Британії ще до вторгнення було створено Департамент урядової інформації для забезпечення ефективної комунікації з громадськістю, в тому числі для протидії російським дезінформаційним кампаніям. Департамент розробляє стратегічний комунікаційний контент для поширення в Інтернеті серед міністерств і консультує близько 30 союзників в НАТО і ЄС [85]. У Великій Британії також є підрозділ з протидії дезінформації, що входить до складу Департаменту цифрових технологій, культури, медіа та спорту, який безпосередньо співпрацює з платформами соціальних мереж для виявлення неточного або небезпечного контенту і в кінцевому підсумку вирішує, чи повинна платформа його видалити [86]. Крім того, уряди використовують різні можливості для поширення інформації через ЗМІ та соціальні мережі. Наприклад, вони фінансують треті сторони та журналістів, таких як ВВС та незалежні журналісти в Україні та Росії, щоб забезпечити надійне поширення неупереджених новин та допомогти громадянам уникнути російської цензури в регіоні та соціальних мережах [87]. Велика Британія надає додаткове фінансування Всесвітній службі ВВС, щоб вона могла «надавати незалежні, неупереджені та точні новини жителям України та Росії в умовах посилення російської державної пропаганди» [87]. Це фінансування також буде використано для компенсації

додаткових витрат, пов'язаних із конфліктом (наприклад, переведенням персоналу), з якими стикаються всі мовники в регіоні.

Франція

РФ активно втручається у французьку інформаційну політику, використовуючи маніпуляції та дезінформацію, щоб поширювати свій вплив та дискредитувати свого опонента.

– «Навесні 2022 року Адріан Боке відвідав Україну як волонтер з гуманітарною місією. Наприкінці поїздки він повідомив, що виявив численні військові порушення, скоєні київськими збройними силами. Француз заявив, що був свідком того, як українська сторона готувала сценарій розстрілу мирних жителів у Бучі» [88].

Прокремлівські сценарії завжди намагаються підкреслити існування уявних військових злочинів, сфабрикованих Україною для дискредитації Росії.

Вже восени 2022 року Адріан Бокке висловив бажання стати громадянином Російської Федерації, а взимку того ж року попросив політичного притулку. У Франції він робив різкі заяви про так звані «інсценовані військові злочини Бучі», але перевірка фактів показала, що ці заяви були повністю сфабриковані [89]. Журналісти також з'ясували, що багато історій, які Буча розповідав про свої подорожі в Україну і своє минуле, були плодом його уяви, а фотографії були відфотошоплені, щоб підтвердити його неправдиві твердження про події [90].

– «Ніхто не залишиться безкарним за вчинення військових злочинів на Донбасі, включаючи Францію, США, Велику Британію, Німеччину та інші країни-члени НАТО» [91]. Це звинувачення має на меті зняти з Росії відповідальність за воєнні злочини, скоєні російськими військами в Україні, а весь оточуючий їх світ виставити «справжніми ворогами».

– «Рішення президента Єврокомісії заборонити RT/Sputnik у всіх країнах ЄС викликало питання щодо правових підстав для таких обмежень. Насправді, президент Єврокомісії не уповноважений накладати такі заборони» [92].

Дійсно, президент Єврокомісії оголосив про обмежувальний захід, який тимчасово забороняє афілійованим компаніям RT і Sputnik мовлення на території ЄС

під час незаконного вторгнення російських військ в Україну, рішення було прийнято Радою ЄС, що складається з урядів держав-членів [93].

Спроби представити Президента Європейської Комісії як «необрану фігуру», яка незаконно змушує замовкнути медіагрупи в ЄС, є безпідставними. Неправильно також зображати RT і Sputnik як незалежні французькі ЗМІ, які не слідують російському наративу.

RT/Sputnik та інші російські державні мовники і платформи не можуть вважатися повноцінними ЗМІ, оскільки вони повністю залежать від фінансування з російського бюджету і перебувають під контролем Кремля.

Польща

В Польській Республіці переважає сприятлива для Кремля екосистема для заподіяння інформаційних маніпуляцій, які створюють та «згадуються» застарілі наративи, додаючи до них нових фактів щодо дискредитації України на міжнародній арені.

Прокремлівські ЗМІ публікують повідомлення про те, що Польща, яка є одним з найактивніших і найгучніших прихильників України, прагне накласти жорсткі санкції на Росію і створити міжнародну армію для окупації Західної України [94]. Цей дезінформаційний дискурс про імперські амбіції Польщі є постійною темою кремлівського дискурсу, спрямованого на виправдання агресивної війни Росії проти України. Проросійські пропагандисти використовують цей наратив у різні, іноді суперечливі способи, наприклад, стверджуючи, що Польща планує створити маріонеткову державу в Західній Україні або анексувати ці території, щоб вплинути на сприйняття того, що президент Зеленський готовий звільнити ці території [95].

– Польська версія Sputnik намагалася зобразити польський уряд як фашистський [96]. Йдеться про інцидент 29 квітня, коли польська поліція увірвалася до будівлі середньої школи, що належить посольству Росії у Варшаві. Польський суд постановив, що російські дипломати не мають законного права користуватися цією будівлею [96]. Причиною такого рішення стала наявність у будівлі бюст Йосипа Сталіна, що суперечить польському законодавству, яке забороняє тоталітарну пропаганду.

Наступним впливом рф для інформаційної політики є розхитвуння ситуації навколо вступу України до ЄС та НАТО

– «Україна розуміє, що під час конфлікту членство в НАТО є недосяжним, але президент Зеленський бажає отримати ясний сигнал про те, що це можливо в майбутньому. Польська уряд має стратегічні плани щодо території України, що є яскравим доказом бажання українського президента приєднатися до НАТО» [97].

На цей «case» можна відповісти таким чином: цей наратив ґрунтується на попередніх прокремлівських дезінформаційних заявах та маніпуляціях і намагається використати складні питання історії польсько-українських відносин без належного підтвердження фактами. Польща поважає міжнародне право, зокрема принципи недоторканності державних кордонів, і не має наміру порушувати територіальну цілісність України.

Польща, разом з іншими країнами Європейського Союзу та Сполученими Штатами, підтримує суверенітет та територіальну цілісність України [98]. За винятком росії, жодна сусідня країна не вчинила дій, що порушують територіальну цілісність України.

Визначивши всі загрози та маніпуляції рф в інформаційній політиці Польщі, можна зазначити, що ця країна обрала свій курс на повну підтримку України проти рф. Польща надає допомогу українським біженцям, які прибувають на її територію, забезпечуючи доступ до ринку праці, медичних послуг та соціальної підтримки для мільйонів українців, що шукають притулку від конфлікту. Крім того, Польща активно підтримує Україну в її зусиллях протистояти російській агресії на міжнародній арені, допомагає економічно та надає зброю задля перемоги.

Угорщина

Угорщина є прикладом «країн-нейтралістів» в Європейському Союзі. Ця країна сама створює проблеми в суспільній інформаційній політиці ЄС. Прем'єр-міністр Віктор Орбан у своєму виступі в Угорській торгово-промисловій палаті заявив, що під час війни «європейська структура влади буде реорганізована» [99]. Орбан стверджує, що Європа досі покладалася на економічну силу, яку вона отримала від росії завдяки дешевій енергії та сировині. Однак зараз ця залежність замінюється

іншими секторами. Він також заявив, що центр сили в Європі зміщується з німецько-французької осі до «нового північно-центральноєвропейського регіону», який включає Польщу і, можливо, Україну [99]. Угорщина, яка залежить від Росії в енергетичному плані, хоче зберегти свої відносини з Росією. Але Орбан розглядається багатьма лідерами ЄС як аутсайдер і противник ліберального світового порядку. Як і інші країни ЄС, Угорщина надала Україні гуманітарну допомогу, але відмовилася надавати зброю та боєприпаси, оскільки вважає, що «конфлікт між двома слов'янськими державами – не справа Угорщини [100].

Угорщина неохоче прийняла санкції ЄС проти Росії і, зрештою, членство Фінляндії в НАТО. Проте сам Орбан заявив, що «Україні не виграти війну проти росії» [101]. Ця думка не сумісна із курсом інформаційної політики ЄС, і обурює всіх інших членів ЄС.

Як довго Угорщина може залишатися членом ЄС за таких умов? У нещодавньому інтерв'ю Орбан заявив, що «ЄС більше не буде виконувати свої обіцянки про процвітання та мир» [102]. Оскільки останні опитування показують, що партія прем'єр-міністра має більшість, вона, швидше за все, залишиться при владі.

Орбан неодноразово підкреслював, що хоче, щоб Угорщина залишилася в ЄС. Будь-який інший варіант був би економічним самогубством для маленької країни, що не має виходу до моря, але має глибокі зв'язки з ЄС.

Угорці підтримують членство в ЄС, понад 60% з них виступають за те, щоб залишитися в ЄС. Однак ця підтримка знижується через вплив західних санкцій проти росії та брак фінансування з боку ЄС; право голосу Угорщини може бути скасоване, якщо подальше скорочення фінансування з боку ЄС стане неможливим. Багато угорців побоюються, що це змусить уряд вийти з ЄС, що призведе до повалення влади і можливих заворушень.

2.3. Латентні процеси в інформаційно-політичній сфері ЄС

Латентна політика – це діяльність у непрозорих відносинах між індивідами та державою, спрямована на реалізацію прихованих інтересів або використання таємних

методів для здобуття, утримання чи використання політичної влади з метою забезпечення безпеки політичної системи та суспільства. Для аналізу та з'ясування цих процесів використовуються такі раціональні методи, як індукція та дедукція. Використаємо індуктивний підхід, який ґрунтується на поступовому переході від конкретних висновків дослідження до загальних висновків задля дослідження головного комплексного процесу в інформаційному політичному полі ЄС, (див. рис. 2.1).

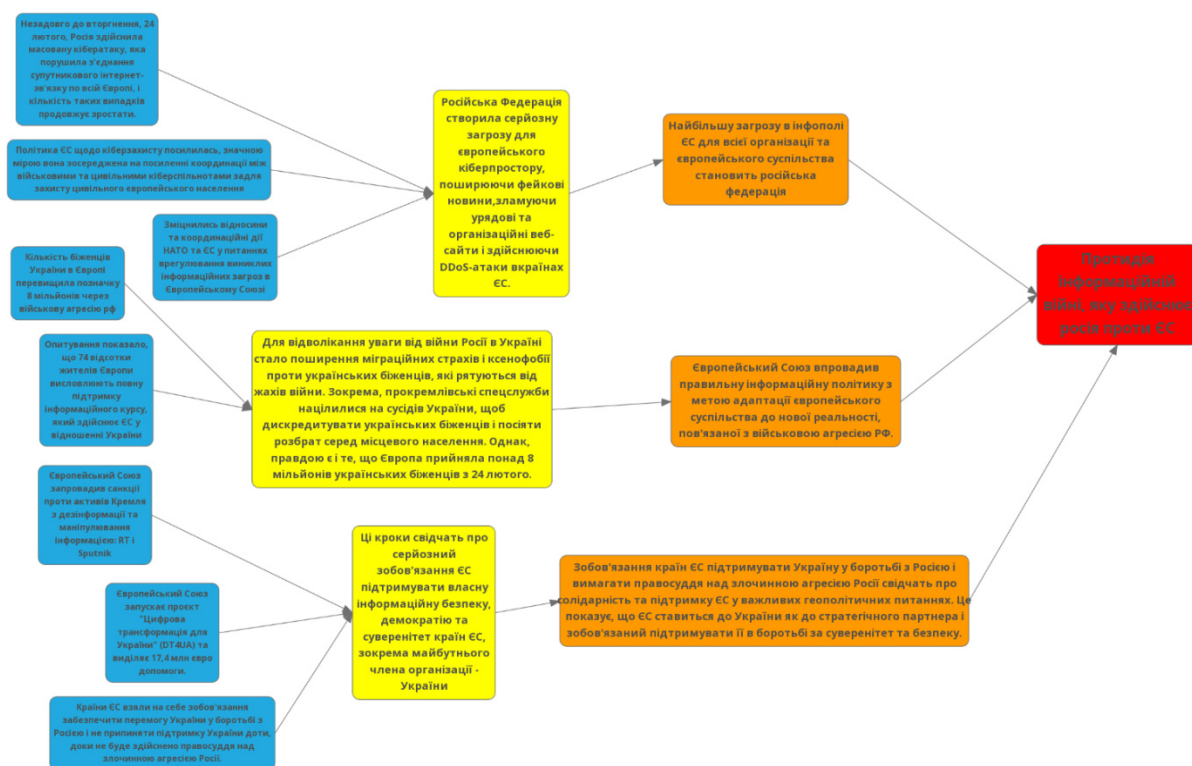

Рис. 2.1. Латентні процеси в інформаційно-політичній сфері ЄС (за джерелами [104-106])

За допомогою індуктивного методу було проаналізовано інформаційну політику ЄС і було виявлено наступні твердження: РФ становить найбільшу загрозу для самої організації та європейського суспільства в інформаційній сфері ЄС. Однак ЄС успішно реалізує ефективну інформаційну політику, спрямовану на адаптацію європейських суспільств до нової реальності, створеної російською військовою агресією.

Зобов'язання країн ЄС підтримувати Україну в її боротьбі з Росією та домагатися правосуддя за злочинну агресію Росії демонструє солідарність та

підтримку ЄС у ключових геополітичних питаннях. Це свідчить про те, що ЄС розглядає Україну як стратегічного партнера і несе відповідальність за боротьбу України за суверенітет і безпеку. В результаті цих зусиль ЄС зміг протистояти інформаційній війні Росії проти ЄС.

Ці результати свідчать про важливість протидіяти інформаційній війні, влаштованою РФ та необхідністю для ЄС реагувати на нові інформаційні виклики. Україна перебуває в центрі уваги ЄС як стратегічний союзник, і спільні зусилля із забезпечення інформаційної безпеки можуть мати значний вплив на результат цієї війни.

2.4. Фактори, які впливають на вирішення зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС.

Для дослідження факторів, що впливають на вирішення зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС, необхідно проведемо когнітивне картування.

Когнітивна здатність виявляється в здатності сприймати та обробляти зовнішню інформацію. У моделюванні складних ситуацій використовується концепція когнітивної карти ситуації, яка допомагає виявити фактори, що враховуються політиками при прийнятті рішень. Когнітивна карта демонструє взаємозв'язки між цими факторами, але не надає докладного опису впливу або змін в ситуації. Для більш структурованого представлення інформації можна використовувати когнітивну модель, що представляється у вигляді функціонального графа з докладними зв'язками між факторами, включаючи якісні та кількісні змінні.

Тож, проведемо когнітивне картування і виявимо фактори, що здатні вирішити вирішення зовнішньополітичну кризу навколо країн ЄС, (див. рис. 2.2.).

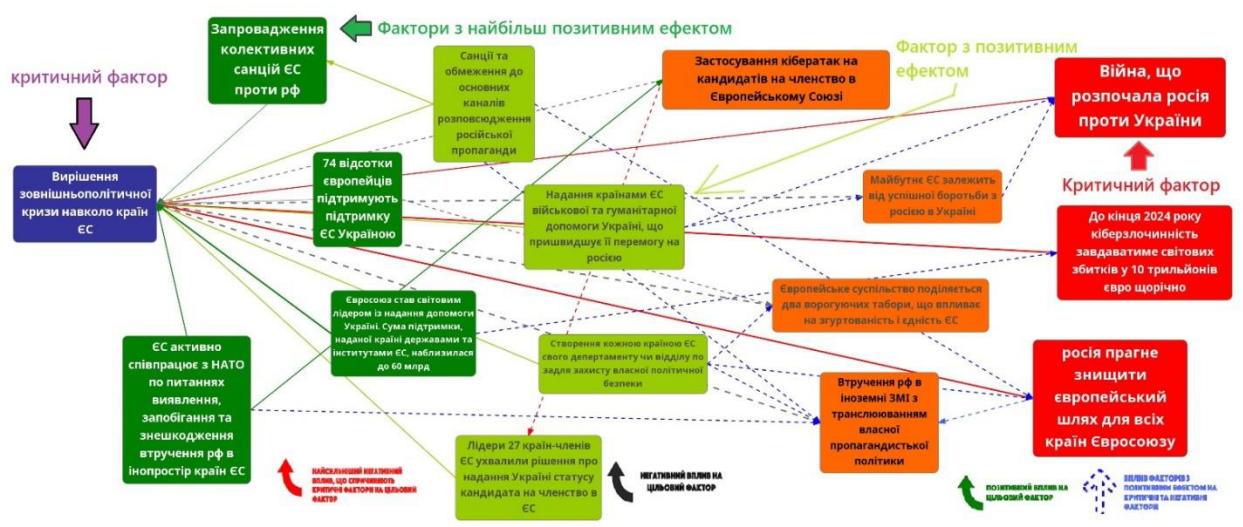

Рис. 2.2. Когнітивне картування зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС
 Примітка: побудовано автором на основі наведеної інформації в розділах 2.1. – 2.3.

Аналіз когнітивної карти показує, що для вирішення політичної кризи навколо країн ЄС, необхідно розглядати різні аспекти та фактори:

- критичні фактори: війна, що розпочала РФ проти України; до кінця 2024 року кіберзлочинність завдаватиме світові збитків у 10 трильйонів євро щорічно, підрахували експерти інформаційної галузі ЄС [49]; росія прагне знищити європейських шлях для всіх країн Євросоюзу. Ці фактори призвели до виникнення зовнішньополітичної кризи навколо країн ЄС.

- серед факторів з найбільш позитивним ефектом можна виділити запровадження колективних санкцій ЄС проти РФ [107]. Один з елементів санкцій може передбачати заборону трансляції російських медіа, зокрема каналів, які вважаються пропагандистськими, таких як Russia Today (RT) і Sputnik [51]. Це може обмежити доступність цих медіа для громадян ЄС та сприяти зменшенню впливу дезінформації. Також, санкції регулюють соціальні медіа. Платформи можуть бути змушені приймати додаткові заходи для боротьби з російською пропагандою та дезінформацією в Інтернеті.

- підтримка ЄС у війні проти росії: 74 відсотків європейців згодні, що ЄС підтримує Україну та те, що ЄС став світовим лідером із надання економічної

допомоги [108; 109]. Ці показники ілюструють невід’ємну підтримку ЄС та європейського суспільства українській державі.

– ЄС активно співпрацює з НАТО по питаннях запобігання та знешкодження втручання РФ в інфопростір країн ЄС. Співпраця між ЄС та НАТО по питаннях запобігання та знешкодження втручання РФ в інфопростір країн ЄС має наслідком зміцнення кібербезпеки та обмін інформацією щодо дезінформаційних кампаній. Це сприяє швидкій реакції на загрози та захисту інформаційних систем країн ЄС.

Позитивні фактори також повинні бути враховані такі як санкції та обмеження до основних каналів розповсюдження російської пропаганди, і надання військової та гуманітарної допомоги країнами ЄС для супротиву в війні проти росії, що значно пришвидшує українську перемогу та сприяє закінченню політичної кризи ЄС. Ще з позитивних факторів є створення кожною країною ЄС свого департаменту для захисту власної політично та інформаційної безпеки відповідно до «Загального регламенту щодо захисту даних». Створення департаментів трансформує загальні закони та можуть бути використані унікальні протидії ввідповідно до виниклої загрози в європейській країні. Крайнім позитивним ефектом є те, що більшість лідерів країн-членів ЄС ухвалили рішення щодо надання Україні статусу кандидата на членство в Європейський Союз. Це може підсилити підтримку та співпрацю між ЄС та Україною в галузі інформаційної безпеки, включаючи обмін досвідом, навчання та технічну підтримку та перш за все, визнання України як чинного члена ЄС.

І навпаки, фактори, які мають негативний вплив такі як:

– застосування кібератак на кандидатів на членство в ЄС може мати негативний вплив на процес розширення ЄС та зміцнення європейської інтеграції. Це підкреслює важливість захисту кандидатів на членство від кібератак та кіберзлочинності, щоб забезпечити безпеку та стабільність в регіоні.

– майбутнє ЄС дійсно залежить від успішної боротьби з РФ в Україні. Конфлікт між РФ та Україною має потенційний вплив на стабільність та безпеку всього європейського континенту. ЄС повинен активно працювати над зміцненням своєї позиції щодо розростання конфлікту та сприяти мирному врегулюванню.

– поділ європейського суспільства на два ворогуючих табори може підірвати згуртованість та єдність ЄС. Це вказує на необхідність зосередитись на будівництві спільного європейського ідентитету, збереженні внутрішньої стабільності та підтримці діалогу та розуміння між країнами-членами ЄС.

– Втручання РФ в іноземні ЗМІ та транслювання власної пропагандистської політики може мати негативний вплив на інформаційний простір ЄС та спричинити поширення дезінформації. Це підкреслює необхідність підвищення інформаційної грамотності громадян, розвитку механізмів контролю та фільтрації інформації, а також активної боротьби з дезінформацією та пропагандою.

Загалом когнітивна карта показує, що комплексний підхід до санкцій, підтримка України, співпраця з НАТО, інформаційна єдність та боротьба з дезінформацією є важливими для вирішення політичної кризи та збереження стабільності і згуртованості в ЄС.

РОЗДІЛ 3

ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЄС

3.1. Зв'язок між інформаційним простором та публічними дипломатичними промовами представників краї ЄС

Зв'язок між інформаційною політикою та офіційними дипломатичними виступами представників ЄС проявляється через заяви та промови провідних фігур у сфері міжнародних відносин, таких як глави держав, офіційні дипломатичні представники, послы та речники, які передають повідомлення, що становлять інтерес для міжнародної спільноти [111]. Це впливає на можливі заходи інформаційної політики відповідно до виниклих політичних криз. Ці актори доносять відповідну інформацію до міжнародної спільноти, яка, в свою чергу, реалізує можливі заходи інформаційної політики на певних етапах. Тому можна сказати, що інформаційна сфера пов'язана з публічною дипломатією. Будь-який міжнародний захід чи конференція, на якій присутні представники ЄС та НАТО, має потенціал розширити уявлення про інформаційну політику та сучасний інформаційний простір, запропонувати нові методології та інструменти для вирішення політичних криз [111]. Наприклад, промови, заяви та рішення глав держав та урядів ЄС можуть мати значний вплив на процеси прийняття рішень міжнародною спільнотою та визначати нові тенденції розвитку інформаційної політики в їхніх країнах та в ЄС.

Аналогічно, промови глав держав та їхніх речників можуть формувати громадську думку і впливати на те, як люди сприймають їхні зовнішньополітичні рішення. Коротше кажучи, зв'язок між інформацією та міжнародними відносинами є симбіотичним: інформаційні заяви формують міжнародні відносини, і навпаки.

Простежемо цей зв'язок під час виступів глав країн ЄС в умовах російської війни проти України, і побачимо, наскільки ці лідери трансформують інфополе та своє ставлення до виниклої політичної кризи. Під час прес-конференцій нерідко міністри оборони чи представники держав підтримують українців під час війни проти росії [111].

Президент Європейської комісії, Урсула фон дер Ляєн, сказала: «У цей час війни слова мають значення. Ми є свідками масової пропаганди та дезінформації щодо цього обурливого нападу на вільну та незалежну країну. Ми не дозволимо апологетам Кремля виливати свою отруйну брехню, виправдовуючи війну Путіна, чи сіяти насіння розколу в нашому Союзі» [50]. З цитати ми бачимо, що фон дер Ляєн засудила інтенсивну пропаганду та дезінформацію росії проти України та ЄС, і заявила, що не змириться з появою відступників, які поширюють фальшиві ідеї та прагнуть підірвати єдність Європейського Союзу. У заяві Урсули фон дер Ляєн підкреслюється необхідність боротьби з дезінформацією та збереження єдності міжнародної спільноти перед обличчям конфліктів і загроз. Можна сказати, що її виступом, започаткувалась новий етап інформаційної політики Євросоюзу.

Президент Польщі Анджей Дуда під час пресконференції з президентом Італії Серджо Маттарелло висловив свою стурбованість щодо потенційних наслідків перемоги РФ в Україні: він попередив, що росія, якщо досягне перемоги, обере іншу державу як свою наступну військову ціль [112].

Президент Дуда рішуче заявив: «Кожен, хто сьогодні закликає до припинення допомоги Україні, в умовах, коли росіяни продовжують війну, діє в інтересах Москви і хоче, щоб росія перемогла Україну» [112]. Він закликав міжнародне співтовариство не відмовлятися від підтримки України, оскільки, на його думку, в разі зупинки підтримки, росія зможе досягти перемоги, але не зупиниться на цьому.

Президент Дуда наголосив на тому, що поляки мають першорядне розуміння російської жадібності та агресії: «Жадібність панувати над іншими народами, поневолювати їх, позбавляти їх потенціалу і використовувати його». Варшава продовжить і надалі підтримувати Україну економічно і військово, а також має намір підтримувати Україну з точки зору розвідки та у питаннях захисту від інформаційних маніпуляцій та дезінформацій з боку Кремля, закликавши своїх партнерів в ЄС і НАТО продовжувати підтримувати Україну.

Ріші Сунак, прем'єр-міністр Великої Британії, під час Мюнхенської конференції, закликав світових лідерів «подвоїти військову підтримку» Україні та

наголосив, що російська війна проти України поставила під сумнів «безпеку і суверенітет кожної нації Євросоюзу» [111].

Президент Литви Гітанас Науседа вважає, що «Українці своєю кров'ю захищають свободу та демократичні європейські цінності. Україна належить до Європейського союзу. Українці це довели багатьма способами. І наше завдання – допомогти українцям провести усі необхідні реформи з метою приєднання до Євросоюзу...» [110].

Під час свого візиту до Таллінна, канцлер Німеччини Олаф Шольц наголосив на тому, що підтримка України з боку Заходу не зменшиться, а росії настав час вивести свої війська та усвідомити, що її розв'язання війни є безглуздим кроком [114].

Шольц заявив, що Німеччина продовжуватиме підтримувати Україну в цій війні. «Це рішення непохитне», – підкреслив канцлер, закликаючи Захід посилити санкції проти росії і знайти способи запобігти ухиленню від них [114].

«Разом із країнами Балтії, Європейським союзом і міжнародними партнерами ми продовжуватимемо твердо стояти на боці України і надавати їй допомогу стільки, скільки буде потрібно. [р]осія повинна зрозуміти, що ця війна безглузда, і вона повинна вивести свої війська», – заявив канцлер Федеративної Республіки Німеччина [114].

Шольц закликав міжнародне співтовариство продовжувати спільні зусилля із забезпечення миру і стабільності в регіоні європейської держави, та наголосив на необхідності поваги до принципів міжнародного права і суверенітету України. Вплив публічних виступів та заяв представників ЄС на громадську думку та їх зовнішньополітичні рішення стає важливим елементом міжнародних відносин. Заяви ключових гравців ЄС розширюють інформаційну політику організації та сприяють використанню нових методологій та інструментів для вирішення політичних криз. Тому визнання міжнародною спільнотою важливості зв'язку між інформацією та міжнародними відносинами є важливим кроком у розвитку ефективної інформаційної політики, здатної впливати на світову політичну та економічну ситуацію [110].

3.2. Удосконалення інформаційної політики України в умовах політичної кризи навколо Європейського Союзу.

В умовах війни РФ проти України розвиток інформаційної політики України в активній співпраці з Європейським Союзом є життєво важливим для існування України на міжнародній арені, забезпечення національної безпеки та захисту суверенітету країни.

В умовах російської агресії, розвиток інформаційна політики є одним з найважливіших факторів впливу громадської думки, формування правильного світового іміджу та здобуття міжнародної підтримки України. У цьому контексті співпраця з одним із головних партнерів України – ЄС є визначним, адже Євросоюз має значні ресурси та досвід у сфері розвідки та введенні інфополітики, які є вкрай важливими для перемоги України над росією.

По-перше, вдосконалення інформаційної політики України вимагає посилення співпраці з європейськими партнерами у сфері обміну, аналізу та координації інформації. Україна може використовувати механізми, надані ЄС, для покращення власної інформаційної забезпеченості, виявленню та протидії дезінформації РФ і висвітленню реальних подій в ЗМІ.

Другим важливим аспектом є спільна розробка стратегії інформаційної безпеки, яка б враховувала загрози, що виникають у зв'язку з війною. Україна могла б скористатися досвідом ЄС у цій сфері та впровадити найкращі практики для захисту свого інформаційного простору від російської пропаганди та кібератак.

Третій аспект – підвищення міжнародного авторитету України та трансляції реальної ситуації в країні в іноземних ЗМІ: за підтримки ЄС Україна організовує медіа-тури за участю міжнародних експертів, журналістів та дипломатів для інформування світу про реальну ситуацію в Україні та російську агресію. Якприклад, нещодавно сімдесят журналістів з різних країн, в тому числі з України, прибули до Бучі, щоб розповісти світові правду про військові злочини, скоєні російською армією [115]. Журналісти планують провести масштабний репортаж, щоб донести до всіх громадян світу інформацію про жахливі страждання українського народу [115].

Також, важливо посилювати інформаційну дипломатію, активно комунікувати з міжнародними партнерами ЄС та НАТО, та якомога ширше повідомляти про виклики, які стоять перед Україною в цій кривавій війні.

Виділимо основні моменти кооперації між ЄС та Україною в сфері інфополітики. Діалог Україна-ЄС з питань кібербезпеки відбувся в контексті агресії росії проти України та необхідності подальшого зміцнення кіберстійкості та співпраці [116]. ЄС висловив свою підтримку Україні перед масштабністю російських кібератак, спрямованих на підлив критичної інфраструктури. Учасники діалогу обговорили численні кібератаки на критично важливу інформаційну інфраструктуру України, які почалися ще до вторгнення, а також поточні загрози, що тривають до сьогодні [116].

ЄС та Україна обмінялися інформацією про інституційні механізми щодо кібердіяльності, обов'язки, політику та законодавство між двома країнами, включаючи оновлення Директиви про НІС та зусилля України у сфері кібербезпеки відповідно до правових та інституційних рамок ЄС [116].

Учасники діалогу підкреслили важливість імплементації Стратегії кібербезпеки України на 2021-2025 роки на шляху до вступу України в ЄС.

ЄС продовжить надавати політичну, фінансову та матеріальну підтримку для посилення кіберстійкості України. Євросоюз поглиблюватиме свою участь у сфері кібербезпеки: ЄС виділив 29 млн євро на посилення кібер- та цифрової стійкості України, з яких 10 млн євро – на обладнання та програмне забезпечення для кібербезпеки, а 19 млн євро – на сталу кібербезпеку [116].

Також, запачтувались необхідні координаційні дії з боку ЄС щодо удосконалення інформаційної політики України:

– Європейська Комісія закликала операторів зв'язку ЄС продовжити дію угод про зниження тарифів на роумінг або зупинення їх для громадян України. Це сприятиме покращенню доступності та обміну інформацією між Україною та країнами ЄС і допоможе українським біженцям в Європейських країнах бути на зв'язку з рідними, що залишились в українській державі [117].

– результатом спільного засідання Уряду України та Європейської Комісії в Києві стала домовленість про участь України в програмі Єдиного ринку ЄС [118]. Участь України в програмі дозволить підтримати українських підприємців, що є важливим для економіки і для міжнародного визнання країни. Також було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Україною та ЄС щодо стратегічного партнерства у сфері відновлюваного газу, біометану, водню та інших видів синтетичного газу. Програма «Єдиний ринок» триватиме сім років (2021-2027) і має на меті полегшити доступ до ринка ЄС, стимулювати розвиток бізнесу України, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійкість підприємств і секторів економіки в цілому [118].

– Віце-прем'єр-міністр України Олександр Кублаков та єврокомісар з питань транспорту Адіна Вержан підписали угоду про участь України в програмі ЄС Connecting Europe Facility (CEF) [119]. Згідно із заявою Міністерства розвитку громади, регіонального розвитку та інфраструктури України та Європейської Комісії, угода дозволить українським компаніям подавати заявки на фінансування ЄС для проектів, що становлять спільний інтерес у сферах транспорту, енергетики та цифрових технологій, що сприятиме розвитку відносин між Україною та сусідніми країнами ЄС [119]. Це полегшить інтеграцію України до єдиного ринку ЄС та сприятиме економічному зростанню, створенню робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності, зазначають у Єврокомісії.

– участь України в програмі «Горизонт Європа» та програмі Євратома відіграє ключову роль у збереженні та розвитку дослідницької та інноваційної екосистеми країни. Комісія також оголосила про відкриття нового офісу програми «Горизонт Європа» у Києві до середини 2023 року [120].

Заходи з боку європейських сервісів та компаній у боротьбі проти рф для підвищення інформаційної політики України.

Онлайн-платформи: соціальні медіа-платформи оновили свою політику, щоб унеможливити їх використання для дезінформації проти України та Європейського Союзу, а також започаткували кілька ініціатив, спрямованих на покращення інформаційної політики та боротьбу з дезінформацією. У цих ініціативах беруть

участь різні організації, соціальні медіа-платформи та міжнародні компанії Європи. Основні дії та заходи, вжиті на сьогоднішній день, є наступними:

- Запобігання поширенню неправдивої інформації. Наприклад, Discord оголосив, що неправдива або оманлива інформація буде видалена [121].
- Політика Google щодо дезінформації блокує RT (Russia Today) і Sputnik в Європі і забороняє російську рекламу на своїх платформах [122].
- Meta (колишній Facebook) обмежив доступ до RT і Sputnik, видалив контент на сторінках Facebook і в акаунтах Instagram російських державних ЗМІ [123].
- Неочікувано, але навіть російський месенджер Telegram заборонив російські державні ЗМІ через тиск ЄС [124].
- Twitter також позначає твіти, що містять посилання на сайти російських державних ЗМІ [125].

Багато світових компаній вжили заходів для розриву зв'язків з Росією, в тому числі припинивши надання своїх послуг у країні. Наприклад, Airbnb, Amazon, Apple, Cogent Communications, Microsoft, Netflix, PayPal, Spotify, Visa, Mastercard і American Express припинили діяльність або обмежили надання послуг в росії, або призупинили торгівлю в росії [127].

Також проводиться перевірка фактів і маніпуляції з боку рф в ЗМІ такими організаціями як Bellingcat і Глобальний індекс дезінформації, активно займаються перевіркою фактів, розвідкою з відкритих джерел і моніторингом маніпуляцій у ЗМІ під час конфлікту, перевіряючи заяви, а Глобальний індекс дезінформації відстежує, як рекламні технології фінансували канали дезінформації під час війни в Україні [126-127].

В умовах війни росії проти України розробка інформаційної політики України в активній співпраці з ЄС є складним завданням, але необхідним для успішного забезпечення національної безпеки та суверенітету. При цьому важливо дотримуватися принципів достовірності, прозорості та етики у висвітленні подій та активного діалогу з міжнародною спільнотою для української сторони.

ВИСНОВОК

Аналіз інформаційної політики ЄС в умовах сучасної політичної кризи на кордонах дозволив отримати низку важливих результатів. Основними завданнями інформаційної політики є управління та регулювання поширення і використання інформації та інформаційним суспільством, а також контроль над інформаційними потоками за допомогою законів, правил і стратегій, прийнятим і узгодженим ЄС. У цьому контексті визначаються суб'єкти та об'єкти інформаційної політики. Об'єктом є інформація в різних її формах і проявах, а суб'єктами можуть бути фізичні, юридичні особи та міжнародні організації, які складають інформаційне суспільство. Європейська модель інформаційної політики характеризується збалансованістю між державним контролем і ринковою динамікою, а також поєднанням публічного інтересу з приватною ініціативою. В дослідженні виділені різні моделі інформаційної політики, які відображають прагнення європейських країн до зміцнення цифрового суверенітету та розвитку інформаційних технологій.

Аналіз сучасного стану інформаційної політики ЄС показує, що вона є складною та багатовимірною. ЄС змінює свій підхід до інформаційної політики, щоб забезпечити конфіденційність і безпеку персональних даних у цифрову епоху. ЄС фокусується на захисті даних європейського суспільства, зокрема через впровадження «Загального регламенту про захист даних» (GDPR). Основною метою GDPR є захист персональних даних громадян ЄС і збереження приватності в умовах зростаючої цифрової економіки. Країни ЄС визначили спільні стандарти інформаційної безпеки та прав людини в інформаційній сфері, але вони є динамічними і постійно переглядаються. Наше дослідження показує, що країни ЄС можуть запроваджувати власні заходи безпеки даних для своїх громадян відповідно до загальних правил, таких як GDPR. Це свідчить про готовність забезпечити ефективний захист персональних даних і приватного життя громадян ЄС.

Поточна політична криза Євросоюзу, пов'язана з війною росії в Україні, має серйозні наслідки для Європейського Союзу та світу. Війна стала ключовим питанням для країн ЄС, впливаючи на їхню зовнішню політику та безпеку: вплив росії на ЗМІ ЄС та інформаційна війна, яку ведуть російські агенти, становлять загрозу

громадському порядку та безпеці в країнах ЄС. Стратегія виходу з цієї ситуації вимагає підтримки України з боку Євросоюзу, спільного засудження російської агресії, посилення кібербезпеки та міжнародного співробітництва ЄС та НАТО. Ці заходи допоможуть Україні в її зусиллях зі стабілізації, захисту європейського інформаційного простору та підтримання миру і незалежності. Одним із заходів підтримки України, ЄС прийняв обмежувальні заходи, включаючи призупинення мовлення Russia Today і Sputnik на своїй території, допоки триватиме війна в Україні. Ці заходи є обґрунтованими, пропорційними і спрямованими на забезпечення безпеки і миру в регіоні, з дотриманням міжнародного права та безпеки європейсько суспільства від впливу пропаганди рф.

В роботі проаналізовано основні наративи, які використовує російська пропаганда, які шкодять іміджу України, негативно впливають на її економіку та створюють негативне ставлення до українських біженців та військової допомоги. Однак ЄС та його держави-члени поважають міжнародне право та основоположні права і вживають розумних заходів для забезпечення безпеки та миру. Загроза війни та риторика про недосяжність перемоги України мають на меті дискредитувати боротьбу України, в той час як цивілізований світ прагне дистанціюватися від російської агресії та поширенню роз'єднуючих факторів в країнах ЄС.

Було проведено метод індуктивного аналізу заради виявлення латентних процесів в інформаційній політиці ЄС. Можна зробити висновок, що росія є найбільшою загрозою для ЄС та європейського суспільства в інформаційній сфері. Однак ЄС успішно реалізує ефективну інформаційну політику, спрямовану на адаптацію європейського суспільства до нової реальності, створеної військовою агресією Росії. Підтримка та солідарність ЄС з Україною в її боротьбі проти Росії свідчить про те, що ЄС розглядає Україну як стратегічного партнера та несе відповідальність за суверенітет і безпеку України. ЄС ефективно протидіє російській інформаційній війні та викликам, які рф створює, зокрема, шляхом забезпечення інформаційної безпеки та співпраці з Україною.

Також, ми виявили за допомогою методу когнітивного картування те, що розв'язання зовнішньополітичної кризи в ЄС потребує комплексного підходу та

врахування зовнішніх чинників. До позитивних факторів можна віднести колективні санкції ЄС проти Росії, підтримку ЄС у війні проти Росії, співпрацю ЄС і НАТО у сфері кібербезпеки, обмеження російської пропаганди та підтримку України. Серед негативних факторів – кібератаки проти країн-кандидатів на вступ до ЄС, вплив війни в Україні на стабільність ЄС, розкол європейського суспільства, російське втручання в іноземні ЗМІ та поширення дезінформації. Загалом, вирішення кризи інформаційної політики ЄС потребує комплексного підходу, інформаційної гармонізації всередині Євросоюзу та протидії дезінформації для збереження стабільності та єдності в ЄС.

Виявлено взаємозв'язок між інформаційним простором та публічними дипломатичними виступами представників ЄС. Публічні виступи та заяви представників ЄС мають значний вплив на громадську думку та зовнішньополітичні рішення. Це свідчить про важливість комунікації в міжнародних відносинах та розширення інформаційної політики організації: ключові гравці в ЄС використовують нові методи та інструменти для вирішення політичних криз, що підкреслює необхідність розробки ефективної інформаційної політики.

В умовах війни росії проти України, розвиток інформаційної політики України є життєво важливим для існування країни на міжнародній арені, національної безпеки та захисту її суверенітету. Співпраця з ЄС, який має значні ресурси та досвід в інформаційній політиці, стає важливим фактором успішного формування громадської думки, створення правильної картини світу та здобуття міжнародної підтримки України. Розробка дієвих інструментів протидії дезінформації та активний діалог з міжнародною спільнотою є необхідними кроками на шляху до формування ефективної інформаційної політики, здатної впливати на світову політичну та економічну ситуацію.

Таким чином, за результатами цього дослідження можна зробити висновок, що розуміння та ефективне управління інформаційною політикою є важливим фактором для країн ЄС в умовах російсько-української війни та наслідків, до яких вона призвела.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Людвa А., Дворовий М. Цифрові технології та виборчий процес: стандарти ЄС на захисті демократичного вибору: Аналітичний звіт. – Київ: ГО «Лабораторія цифрової безпеки», 2022. URL: <https://dslua.org/wp-content/uploads/2022/10/TSyfrovi-tekhnohii-ta-vyborchyy-protses.pdf>
2. ISACHENKO Nadezhda N. The Role of Information and Informational and Communication Technologies in Modern Society // *Utopía y Praxis Latinoamericana*. – 2018. – Т. 23, № 82. – Universidad del Zulia, Venezuela. URL: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=27957591031>
3. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society. – Wash.: 1981. – С. 31-33.
4. Duff A. S. Daniel Bell's theory of the information society. *Journal of Information Science*. 1998. Vol. 24, no. 6. P. 373–393. URL: <https://doi.org/10.1177/016555159802400601> (date of access: 11.06.2023).
5. Філософія інформаційного суспільства за О. Тоффлером. [Реферат]. 10 грудня 2010 р. Освіта.ua. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12946/> (дата звернення 24.05.2023).
6. Emma Palese: «Zygmunt Bauman. Individual and society in the liquid modernity», 2013. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3786078/> (дата звернення 24.05.2023).
7. UNESCO. World Summit on the Information Society (WSIS). URL: <https://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies/wsis> (дата звернення 24.05.2023).
8. Declaration of Principles Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium Document // WSIS-03/GENEVA/ DOC/4-E. – 12 December 2003. URL: <https://www.itu.int/net/wsis/docs/geneva/official/dop.html> (дата звернення 24.05.2023).
9. Committee on Economic and Monetary Affairs and Industrial Policy. (1996). Report on 'Europe and the global information society – Recommendations to the European Council' – a communication from the Commission of the European Communities: 'Europe's

way to the information society: an action plan' (COM(94)0347 – C4-0093/94). Rapporteur: Mr. Fernand Herman. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-4-1996-0244_EN.html (дата звернення 24.05.2023).

10. MOFA: Okinawa Charter on Global Information Societ. *Ministry of Foreign Affairs of Japan*. URL: <https://www.mofa.go.jp/policy/economy/summit/2000/documents/charter.html> (date of access: 24.05.2023).

11. Яковенко М. Інформаційний простір: філософські аспекти формування поняття / Марина Яковенко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 692: Філософські науки. – С. 22–27. – Бібліографія: 14 назв.

12. F.W. Weingarten, *Federal information policy development: the Congressional perspective*. In: C. McClure, P. Herson and H. Relyea (eds), *United States Government Information Policies: Views and Perspectives* (Ablex, Norwood, NJ, 1989).

13. Document 12012E Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union – Table of Contents, Офіційний журнал Європейського Союзу (Official Journal of the European Union), С 326, 26.10.2012, с. 1–12.

14. Балицька Ю. О. Формування нової стратегії публічності в інформаційній діяльності ЄС / Ю. О. Балицька // Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. – 2014. – Вип. 2. – С. 101-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mfapim_2014_2_11 (дата звернення 24.05.2023).

15. DIRECTIVE 2014/53/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. (16 April 2014). Official Journal of the European Union, L 96/357-446. URL: [L_2014153EN.01006201.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0053) (дата звернення 24.05.2023).

16. Shaping Europe's digital future. URL: <https://wayback.archive-it.org/12090/20201228151122/https://ec.europa.eu/digital-single-market/> (дата звернення 24.05.2023).

17. European Union. Europe's Digital Decade. Digital Strategy – European Commission, 2021. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade> (дата звернення 24.05.2023).

18. European Commission. «What is GDPR, the EU's new data protection law?» May 25, 2018. URL: <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/> (дата звернення 24.05.2023).
19. European Commission. Report on the implementation of the Action Plan Against Disinformation. 14 June 2019. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/report-implementation-action-plan-against-disinformation> (дата звернення 24.05.2023).
20. European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL The EU's Cybersecurity Strategy for the Digital Decade. 16/12/2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=JOIN:2020:18:FIN> (дата звернення 24.05.2023).
21. Дописувачі Вікіпедії. «Інформаційна модель». *Вікіпедія*, <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C&oldid=38735809> (дата звернення 24.05.2023).
22. Сривкін П. С. «Реалізація моделей інформаційної політики ЄС» // Матеріали круглого столу з нагоди дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. 2023. С. 142-143. URL: <http://fmv.nau.edu.ua/science/kruhlyi-stil-z-nahody-dnia-sprotyvu-okupatsii-ar-krym/>
23. European Commission. Freedom of information. URL: https://commission.europa.eu/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/freedom-information_en (дата звернення 24.05.2023).
24. European Union. Complete guide to GDPR compliance. URL: <https://gdpr.eu/> (дата звернення 24.05.2023).
25. Wikipedia contributors. «General Data Protection Regulation». *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=General+Data+Protection+Regulation&oldid=1158298515> (дата звернення 26.05.2023).

26. European Union. What are the GDPR Fines? URL: <https://gdpr.eu/fines/> (дата звернення 26.05.2023).
27. Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, OJ L 281, 23.11.1995, p. 31–50. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31995L0046> (дата звернення 24.05.2023).
28. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб щодо обробки персональних даних та їх вільного руху і про скасування Директиви 95/46/ЄС. Офіційний журнал Європейського Союзу. 2016. № L 119. С. 1–88. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (дата звернення 28.05.2023).
29. European Comissson. «European Data Protection Board». URL: <https://gdpr.eu/article-68-what-is-the-european-data-protection-board/> (дата звернення 28.05.2023).
30. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика: монографія. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с.
31. DIDOMI. «Germany’s data privacy protection laws: Everything you need to know». Published on February 16, 2023. URL: <https://blog.didomi.io/en/germany-data-privacy-protection-laws-everything-you-need-to-know> (дата звернення 29.05.2023).
32. Federal Law Gazette I p. 2097, as last amended by Article 10 of the Act of 23 June 2021 (Federal Law Gazette I, p. 1858; 2022 I p. 1045).
33. Klein, D. (2022). Telecommunications-Telemedia Data Protection Act (TTDSG) – Summary of the main provisions. Retrieved 18 July 2022. URL: <https://www.taylorwessing.com/en/insights-and-events/insights/2022/07/telecommunications-telemedia-data-protection-act> (дата звернення 28.05.2023).
34. Закон про телекомунікації (Telekommunikationsgesetz, TKG). Версія, опублікована 25 липня 1996 року. Федеральний законодавчий вісник I, стор. 1120. URL: <https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=692> (дата звернення 28.05.2023).

35. Section of International Law Staff American Bar Association, Voss W. G., Woodcock K. Navigating EU Privacy and Data Protection Laws. Tradeselect Limited, 2017. 270 p.
36. Voigt, P. (2023). Information Security Considerations (Germany), Practical Law Practice Note w-006-6878. URL: <https://www.taylorwessing.com/-/media/taylorwessing/files/germany/2023/02/information-security-considerations-germany.pdf> (дата звернення 29.05.2023).
37. Federal Office for Information Security Deutschland. «Alliance for Cyber Security». URL: https://www.bsi.bund.de/EN/Themen/Unternehmen-und-Organisationen/Informationen-und-Empfehlungen/Allianz-fuer-Cyber-Sicherheit/allianz-fuer-cyber-sicherheit_node.html (дата звернення 30.05.2023).
38. U. 2018 poz. 1000. Dziennik Ustaw · 2018; poz. 1000. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001000> (дата звернення 29.05.2023).
39. Польське товариство обробки інформації. URL: <https://portal.pti.org.pl/about-us/#> (дата звернення 27.05.2023).
40. Revan, J. «Are you post-Brexit UK-GDPR compliant? Here's what you need to know». URL: <https://blog.didomi.io/en/post-brexit-uk-gdpr-compliant> (дата звернення 28.05.2023).
41. Barker, S. «What we know about the changes to UK Data Protection Laws». Didomi Blog. URL: <https://blog.didomi.io/en/changes-uk-data-protection-laws> (дата звернення 28.05.2023).
42. Уряд оприлюднить законопроект проти багатьох джерел незахищеності в Інтернеті. // 20 minutes. URL: <https://www.20minutes.fr/high-tech/4036224-20230510-internet-gouvernement-va-devoiler-projet-loi-contre-multiples-sources-insecurite-toile> (дата звернення 28.05.2023).
43. Delić, D. (2023). France cybersecurity and cybercrime statistics (2020-2023). URL: <https://proprivacy.com/blog/france-cybersecurity-and-cybercrime-statistics-2022> (дата звернення 29.05.2023).

44. Hartmann, T. «France mulls new ‘frontline’ digital bill going beyond EU rules». EURACTIV France. URL: <https://www.euractiv.com/section/platforms/news/france-mulls-new-frontline-digital-bill-going-beyond-eu-rules/> (дата звернення 28.05.2023).
45. Франція. Конфлікти інтересів ЗМІ. Reporters without Borders. URL: <https://rsf.org/en/country/france> (дата звернення 28.05.2023).
46. Німеччина готова збільшити оборонний бюджет у 2024 році на €10 мільярдів – Bloomberg. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3670675-nimeccina-gotova-zbilsiti-oboronnij-budzet-u-2024-roci-na-10-milardiv-bloomberg.html> (дата звернення: 02.06.2023).
47. Гамалій І. Понад 9 млн українців виїхали з країни з початку війни, – ООН. *lb.ua*. URL: https://lb.ua/society/2022/07/14/523112_ponad_9 mln_ukraintsiv_viiha_li_z_kraini.html (дата звернення: 01.06.2023).
48. Війна в Україні та її наслідки для ЄС – Блог Високого представника ЄС Жозепа Борреля | EEAS. *The Diplomatic Service of the European Union | EEAS*. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/війна-в-україні-та-її-наслідки-для-єс-блог-високого-представника-єс-жозепа_uk?s=232 (дата звернення: 01.06.2023).
49. Польська К. Як війна РФ проти України впливатиме на ЄС у 2023 році. *dw.com*. 2023. 23 січ. URL: <https://www.dw.com/uk/ak-vijna-rf-proti-ukraini-vplivatime-na-es-u-2023-roci/a-64489994> (дата звернення: 19.05.2023).
50. Україна: санкції проти підтримуваних Кремлем ЗМІ Russia Today і Sputnik European Commission URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_22_1490 (date of access: 12.06.2023).
51. Андрейковець К. Пропагандистські Rossiya24, TV center International та RTR Planeta відключать у ЄС. *Бабель*. URL: <https://babel.ua/news/79247-propagandistski-rossiya24-tv-center-international-ta-rtr-planeta-vidklyuchat-u-yes> (дата звернення: 01.06.2023).

52. ЄС запровадив санкції проти RT і Sputnik. *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3418035-es-zaprovadiv-sankcii-proti-rt-i-sputnik.html> (дата звернення: 18.05.2023).
53. 2021 StratCom activity report – Strategic Communication Task Forces and Information Analysis Division | EEAS. *The Diplomatic Service of the European Union | EEAS*. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/2021-stratcom-activity-report-strategic-communication-task-forces-and-information-analysis_en (date of access: 01.06.2023).
54. Головна редакторка: канал RT нагадує «Міністерство оборони» – EU vs Disinfo. *EU vs Disinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/ua/головна-редакторка-канал-rt-нагадує-мі/> (дата звернення: 26.05.2023).
55. Головна інформаційна зброя Кремля. URL: <https://web.archive.org/web/20081227071316/http://www.government.ru/content/governm entactivity/mainnews/33281de212bf49fdbf39d611cadbae95.doc> (дата звернення: 01.06.2023).
56. A Disillusioned Democrat – EUvsDisinfo. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/a-disillusioned-democrat/> (date of access: 29.05.2023)
57. U S Dept of State, Suwarrow S., Zimmerman F. Pillars of Russia’s Disinformation and Propaganda Ecosystem: Annotated in the AI Lab at NimbleBooks. com. Nimble Books LLC, 2022.
58. Ofcom. News consumption in the UK. Jigsaw research. 2018. URL: https://www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0024/116529/news-consumption-2018.pdf.
59. Pro-Kremlin Media Stoke Tensions around Ukraine – EUvsDisinfo. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/pro-kremlin-media-stoke-tensions-around-ukraine/> (date of access: 29.05.2023).
60. The Kremlin’s weapons of deception: 7 things you need to know about RT and Sputnik – EUvsDisinfo. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/the-kremlins-weapons-of-deception-7-things-you-need-to-know-about-rt-sputnik/> (date of access: 29.05.2023).
61. EU sanctions against Russia following the invasion of Ukraine. *EU Solidarity with Ukraine*. URL: <https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia->

[following-invasion-ukraine_en#sanctioning-disinformation-actors](#) (date of access: 30.05.2023).

62. Foreign Information Manipulation Interference (FIMI) and Cybersecurity – Threat Landscape. *ENISA*. URL: <https://www.enisa.europa.eu/publications/foreign-information-manipulation-interference-fimi-and-cybersecurity-threat-landscape> (date of access: 30.05.2023).

63. 1st EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats. 35 p. URL: <https://euvsdisinfo.eu/uploads/2023/02/EEAS-ThreatReport-February2023-02.pdf> (date of access: 30.05.2023).

64. Centre for Strategic Communication and Information Security. Narratives of Russian Propaganda Common in Neighbouring Countries of Ukraine. *spravdi.ua*, 1. 5 p. URL: <https://spravdi.gov.ua/en/narratives-of-russian-propaganda-common-in-neighbouring-countries-of-ukraine/> (date of access: 06.06.2023).

65. Nimmo, B. Central European Policy Institute. 19 May 2015. «Anatomy of an Info-War: How Russia’s Propaganda Machine Works, and How to Counter It». URL: <https://www.Stopfake.org/en/anatomy-of-an-info-war-how-russia-s-propagandamachine-works-and-how-to-counter-it/>

66. The five disinformation narratives about the war in Ukraine. *EDMO*. URL: <https://edmo.eu/2022/03/11/the-five-disinformation-narratives-about-the-war-in-ukraine/> (date of access: 31.05.2023).

67. «With a few simple steps»: how RT DE circumvents the EU sanctions. *EDMO*. URL: <https://edmo.eu/2022/12/01/with-a-few-simple-steps-how-rt-de-circumvents-the-eu-sanctions/> (date of access: 01.06.2023).

68. Зеленський: Ми не зупинимось, поки не звільнимо останній метр нашої землі. *Ukrinform*. 2022. 28 лип. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3538426-zelenskij-mi-ne-zupinimos-poki-ne-zvilnimo-ostannij-metr-nasoi-zemli.html> (дата звернення: 01.06.2023).

69. Лазур Н. Затягнення війни й слабкість Заходу: які російські наративи поширені у країнах-сусідках України. *24 канал*. 2023. 28 трав.

URL: https://24tv.ua/rosiyska-propaganda-yevropi-yaki-narativi-moskvi-poshireni-krayinah_n2322609 (дата звернення: 03.06.2023)

70. А помните, Кремль обещал, что Европа замерзнет без российского газа? Конечно, она не замерзла. Но стоит ли бояться следующих холодов? – Meduza. *Meduza*. URL: <https://meduza.io/cards/a-pomnite-kreml-obeschal-hto-evropa-zamerznet-bez-rossiyskogo-gaza-konechno-ona-ne-zamerzla-no-stoit-li-boyatsya-sleduyuschih-holodov> (дата звернення: 02.06.2023).

71. Что если Россия победит?. *Россия в глобальной политике*. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/hto-esli-rossiya-pobedit/> (дата звернення: 03.06.2023).

72. Население – 3 человека: Пригожин похвастался «взятием» села в Донецкой области (фото). *ФОКУС*. 2023. 1 лют. URL: <https://focus.ua/voennye-novosti/547991-naselenie-3-cheloveka-prigozhin-pohvastalsya-vzyatiem-sela-v-doneckoy-oblasti-foto> (дата звернення: 03.06.2023).

73. Olaf Scholz and Ukraine: Why Has Germany Been So Slow To Deliver Weapons? / M. Amann et al. *DER SPIEGEL* | *Online-Nachrichten*. URL: <https://www.spiegel.de/international/germany/olaf-scholz-and-ukraine-why-has-germany-been-so-slow-to-deliver-weapons-a-7cc8397b-2448-49e6-afa5-00311c8fedce> (date of access: 03.06.2023).

74. Fake: Children are Taken Away from Ukrainian Refugees in Germany «for Having Emotion and Appetite». *StopFake*. URL: <https://www.stopfake.org/en/fake-children-are-taken-away-from-ukrainian-refugees-in-germany-for-having-emotion-and-appetite/> (date of access: 03.06.2023).

75. Disinfo: Ukrainian refugee children are taken away in Germany. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/ukrainian-refugee-children-are-taken-away-in-germany> (date of access: 03.06.2023).

76. Прогнулись: Германия все-таки поставит Украине танки. *TVC*. <https://www.tvc.ru/news/show/id/258817>

77. Disinformation as if 94% of the German Population is Against Giving Tanks to Ukraine. *mythdetector.ge*. URL: <https://mythdetector.ge/en/disinformation-as-if-94-of-the-german-population-is-against-giving-tanks-to-ukraine/> (date of access: 02.06.2023).

78. Poland plans to give Ukraine Leopard tanks as part of coalition. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-plans-give-ukraine-leopard-tanks-part-coalition-2023-01-11/> (date of access: 03.06.2023).

79. Castle S. Britain pledges just 14 tanks, but with the aim of prompting more transfers from Ukraine's allies. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2023/01/16/world/europe/uk-tanks-ukraine.html> (date of access: 03.06.2023).

80. Hans von der Burchard, Caulcutt C., Rinaldi G. France and Poland push Germany to send Leopard tanks to Ukraine. *POLITICO*. URL: <https://www.politico.eu/article/france-and-poland-push-germany-to-send-leopard-tanks-to-ukraine/> (date of access: 03.06.2023).

81. EUvsDisinfo. Disinfo: The UK is planning to destabilise the EU and bring pro-UK regimes to power. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-uk-is-planning-to-destabilise-the-eu-and-bring-pro-uk-regimes-to-power> (date of access: 03.06.2023).

82. EUvsDisinfo. Disinfo: Russophobia is long-term Anglo-Saxon project aimed at destroying Russia. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/russophobia-is-long-term-anglo-saxon-project-aimed-at-destroying-russia> (date of access: 03.06.2023).

83. Європейська правда. Британія надасть Україні бронебійні снаряди зі збідненим ураном. *Європейська правда*. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2023/03/21/7158385/> (дата звернення: 03.06.2023).

84. Боуз, Н. (2022), «Аналіз: як Білий дім Байдена бореться з російською дезінформацією». *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/how-biden-white-house-is-fighting-russian-disinformation-2022-03-04/> (дата звернення: 03.06.2023).

85. Малнік, Е. (2022), «Inside the Secret Government Unit Returning Fire on the Vladimir Putin's Weaponised Lies». *The Telegraph*.

URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/03/19/inside-secret-government-unit-returning-fire-vladimir-putins/> (дата звернення: 03.06.2023).

86. Діксон, А. (2022), «Британська (непрозора) війна проти російської пропаганди», *Politico*, <https://www.politico.eu/article/the-uk-counter-disinformation-russia-kremlin-cdu-медіа/> (дата звернення: 1 червня 2023р.).

87. GOV.UK (2022), «BBC отримує екстрене фінансування для боротьби з російською дезінформацією». URL: <https://www.gov.uk/government/news/bbc-gets-emergency-funding-to-fight-russian-disinformation> (дата звернення: 03.06.2023).

88. 14. How the Frenchman Adrien Bocquet Whitewashed Russian War Crimes in Bucha. *StopFake*. URL: <https://www.stopfake.org/en/how-the-frenchman-adrien-bocquet-whitewashed-russian-war-crimes-in-bucha/> (date of access: 01.06.2023).

89. Arte D. Désintox. Non, l'ex-militaire Adrien Bocquet n'a pas assisté a des crimes de guerre perpétrés par l'armée ukrainienne sur des prisonniers russes. *Franceinfo*. URL: https://www.francetvinfo.fr/monde/europe/manifestations-en-ukraine/desintox-non-l-ex-militaire-adrien-bocquet-n-a-pas-assiste-a-des-crimes-de-guerre-perpetres-par-l-armee-ukrainienne-sur-des-prisonniers-russes_5186851.html (date of access: 02.06.2023).

90. Arte D. Désintox. Non, l'ex-militaire Adrien Bocquet n'a pas assisté a des crimes de guerre perpétrés par l'armée ukrainienne sur des prisonniers russes. *Franceinfo*. URL: https://www.francetvinfo.fr/monde/europe/manifestations-en-ukraine/desintox-non-l-ex-militaire-adrien-bocquet-n-a-pas-assiste-a-des-crimes-de-guerre-perpetres-par-l-armee-ukrainienne-sur-des-prisonniers-russes_5186851.html (date of access: 03.06.2023).

91. EUvsDisinfo. Disinfo: France is a puppet state like the Vichy government. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/france-is-a-puppet-state-like-the-vichy-government> (date of access: 03.06.2023).

92. EUvsDisinfo. Disinfo: Ursula von der Leyen had no competency to ban RT and Sputnik. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/ursula-von-der-leyen-had-no-competency-to-ban-rt-and-sputnik> (date of access: 03.06.2023).

93. Экономическая правда. Выбросить Скабееву из телевизора: можно ли лишить украинцев доступа к российскому ТВ. *Экономическая правда*.

URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2023/01/12/695886/> (дата звернення: 01.06.2023).

94. Kuzio T. Poland and Ukraine: The emerging alliance that could reshape Europe. *Atlantic Council*. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/poland-and-ukraine-the-emerging-alliance-that-could-reshape-europe/> (date of access: 03.06.2023).

95. EUvsDisinfo. Disinfo: Poland wants to create a puppet proxy-state in Western Ukraine. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/poland-wants-to-create-a-puppet-proxy-state-in-western-ukraine>. (date of access: 03.06.2023).

96. Kazimierczuk A. Warszawa przejęła szkołę przy Ambasadzie Rosji. Moskwa mówi o «inwazji» i grozi. *Rzeczpospolita*. URL: <https://www.rp.pl/dyplomacja/art38415891-warszawa-przejela-szkole-przy-ambasadzie-rosji-moskwa-mowi-o-inwazji-i-grozi> (date of access: 03.06.2023).

97. EUvsDisinfo. Disinfo: Poland wants to subjugate the remnants of Ukraine. *EUvsDisinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/poland-wants-to-subjugate-the-remnants-of-ukraine> (date of access: 02.06.2023).

98. Reuters. Прем'єр Польщі Моравецький виступив за «відносно швидкий» вступ України до НАТО. *VOA*. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/polshcha-kanada-ukraina/7120955.html> (дата звернення: 03.06.2023).

99. Address by Prime Minister Viktor Orbán at the Hungarian Chamber of Commerce and Industry's opening event of 2023. *Address by Prime Minister Viktor Orbán at the Hungarian Chamber of Commerce and Industry's opening event of 2023*. URL: <https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/address-by-prime-minister-viktor-orban-at-the-hungarian-chamber-of-commerce-and-industrys-opening-event-of-2023> (date of access: 03.06.2023).

100. Герасименко Я. Глава МЗС Словаччини вилаяв Орбана. В Угорщині його назвали провокатором. *Громадське телебачення – Останні новини дня, всі надзвичайні новини в Україні*. URL: <https://hromadske.ua/posts/glava-mzs-slovachchini-vilayav-orbana-v-ugorshini-jogo-nazvali-provokatorom> (дата звернення: 03.06.2023).

101. «Bloomberg – Are you a robot?». URL: <https://www.bloomberg.com/news/videos/2023-05-23/hungary-s-orban-ukraine-can-t-win-war-against-russia-video> (date of access: 03.06.2023).
102. Ставська Я. Орбан поставив під сумнів існування Євросоюзу: «У чому сенс ЄС?». *Новини України – останні новини України сьогодні – УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/world/orban-postaviv-pid-sumniv-isnuvannya-yevrosoyuzu-u-chomu-sens-yes-12255156.html> (дата звернення: 03.06.2023).
103. «Я приїхав побачити «нацистів». Але зрозумів, що це і моя війна». Польський парамедик-волонтер Даміан Дуда. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/01/16/7384561/> (дата звернення: 03.06.2023).
104. Camut N. 74 percent of Europeans support EU’s backing for Ukraine, poll finds. *POLITICO*. URL: <https://www.politico.eu/article/ukraine-war-europe-support-74-percent-polls/> (date of access: 03.06.2023).
105. Скаврон Б. Кількість біженців з України в Європі перевищила позначку 8 мільйонів: у яких країнах їх найбільше. *TCH.ua*. URL: <https://tsn.ua/svit/kilkist-bizhenciv-z-ukrayini-v-yevropi-perevischila-poznachku-8-milyoniv-u-yakih-krayinah-naybilshe-2256712.html> (дата звернення: 03.06.2023).
106. Suvak N. Blog: The EU and cybersecurity in the face of the Russian threat – EU NEIGHBOURS east. URL: <https://euneighbourseast.eu/young-european-ambassadors/blog/blog-the-eu-and-cybersecurity-in-the-face-of-the-russian-threat/> (date of access: 03.06.2023).
107. Санкції, запроваджені ЄС щодо Росії через вторгнення в Україну. *Солідарність ЄС з Україною*. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_uk (дата звернення: 03.06.2023).
108. Соколенко Є. Підтримку України схвалюють 74% громадян країн ЄС – опитування. *Новини України – останні новини України сьогодні – УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/world/pidtrimku-ukrajini-shvalyuyut-74-gromadyan-krajini-yes-12078531.html> (дата звернення: 03.06.2023).

109. Що вже зробив для України її головний помічник – ЄС – DW – 02.02.2023. *dw.com*. URL: <https://www.dw.com/uk/so-vze-zrobiv-dla-ukraini-ii-golovnij-pomicnik-es/a-64587965> (дата звернення: 03.06.2023).

110. Бережанський І. «Кров'ю захищають європейські цінності»: Науседа зробив заяву щодо вступу України до ЄС. *TCH.ua*. URL: <https://tsn.ua/politika/krov-yu-zahischayut-yevropeyski-cinnosti-nauseda-zrobiv-zayavu-schodo-vstupu-ukrayini-do-yes-2285296.html> (дата звернення: 03.06.2023).

111. Сривкін П. С. «Кореляція інформаційного простору публічними дипломатичними виступами» // Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю 24 лютого 2023 року. URL: <http://fmv.nau.edu.ua/science/kruhlyi-stil-z-nahody-dnia-sprotyvu-okupatsii-ar-krym/>

112. «Jeśli Rosja tę wojnę wygra, zaatakuje kolejne państwo». Spotkanie prezydentów Polski i Włoch. *PolskieRadio24.pl*. URL: <https://polskieradio24.pl/5/1222/artukul/3152142.jesli-rosja-te-wojne-wygra-zaatakuje-kolejne-panstwo-spotkanie-prezydentow-polski-i-wloch> (date of access: 03.06.2023).

113. Шольц: Наша підтримка України непохитна, Росія має вивести війська. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/05/26/7404088/> (дата звернення: 03.06.2023).

114. Scholz Tallinnas: Putin tahtis NATO-t nõrgestada, kuid saavutas vastupidise. *ERR*. URL: <https://www.err.ee/1608989942/scholz-tallinnas-putin-tahtis-nato-t-norgestada-kuid-saavutas-vastupidise> (date of access: 03.06.2023).

115. Чернишук П. 70 іноземних та українських журналістів прибули до Бучі, щоб розповісти світові правду про різанину. *СЬОГОДНІ*. 2022. 4 квіт. URL: <https://www.segodnya.ua/ua/strana/podrobnosti/70-inostrannyh-i-ukrainskih-zhurnalistov-pribyli-v-buchu-chtoby-rasskazat-miru-pravdu-o-rezne-1612951.html> (дата звернення: 03.06.2023).

116. Україна і ЄС провели другий раунд Діалогу з кібербезпеки. *Укрінформ*
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3585818-ukraina-i-es-proveli-drugij-raund-dialogu-z-kiberbezpeki.html> (дата звернення: 03.06.2023).

117. Оператори з ЄС та України продовжили угоду про доступний роумінг для українців. *Європейська правда*.
URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2023/02/3/7155458/> (дата звернення: 03.06.2023).

118. Україна підписала угоду про участь у єдиному ринку ЄС. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/2/696660/> (дата звернення: 03.06.2023).

119. Європейська правда. «Сполучення Європи»: Україна долучилась до програми ЄС із розбудови інфраструктури. *Європейська правда*.
URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2023/06/6/7163153/> (дата звернення: 03.06.2023).

120. Програма ЄС «Горизонт Європа» 2021-2027. *Дія.Бізнес – Головна сторінка*. URL: <https://business.diia.gov.ua/horizon-europe> (дата звернення: 03.06.2023).

121. Community Guidelines | Discord. *Discord | Your Place to Talk and Hang Out*.
URL: <https://discord.com/guidelines> (date of access: 03.06.2023).

122. Walker K. Helping Ukraine. *Google*. URL: <https://blog.google/inside-google/company-announcements/helping-ukraine/> (date of access: 03.06.2023).

123. Meta’s Ongoing Efforts Regarding Russia’s Invasion of Ukraine | Meta. *Meta*.
URL: <https://about.fb.com/news/2022/02/metas-ongoing-efforts-regarding-russias-invasion-of-ukraine/> (date of access: 12.06.2023).

124. Scott M. Telegram bans Russian state media after pressure from Europe. *POLITICO*. URL: <https://www.politico.eu/article/russia-rt-media-telegram-ukraine/> (date of access: 03.06.2023).

125. Safety T. Our top priority is keeping people on Twitter safe. We’re actively monitoring for risks associated with the conflict in Ukraine. *Twitter*.

URL: <https://twitter.com/TwitterSafety/status/1497353965419257860> (date of access: 03.06.2023).

126. Загальнодоступна електронна таблиця, яка збирає записи, коли інциденти були перевірені, розвінчані або якщо твердження, що містяться у відео чи зображеннях, не узгоджуються з іншими доказами з відкритих джерел або контекстними даними. *Google Docs.*

URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1bZ5uItSGLfYICKT2kl0MEGYIF0gEhPaY68KVduwPw8M/edit#gid=0> (дата звернення: 03.06.2023).

127. Ukraine War Resource Hub – EU DisinfoLab. *EU DisinfoLab.*

URL: <https://www.disinfo.eu/ukraine-hub/> (date of access: 03.06.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Учасник	Цілі	Стратегії	Форми, методи та способи дій
Кремль	Зміцнення впливу, збереження контролю в регіоні ЄС	Дезінформація, маніпуляції, втручення в інформаційне політичне поле	Використання пропагандистських ЗМІ, соціальних мереж, кібератаки, втручення російських агентів, які впливають на координаційну взаємодію членів ЄС в інформаційному секторі
Польща	Забезпечення безпеки та стабільності власної країни та встановлення єдності всередині ЄС	Інформаційна підтримка України, співпраця та поширення офіційної думки України на глобальному рівні	Розповсюдження достовірної інформації, дипломатичні зусилля українсько-польських дипломатів, загальноприйняті акти про підтримку України Республікою Польща
Словаччина	Захист від збройного конфлікту	Моніторинг, допомога гуманітарними засобами України, підтримка на міжнародному рівні	Надання гуманітарної допомоги, інформаційна підтримка України на міжнародній арені
Угорщина	Підтримка інтересів РФ, власна політична спрямованість окремо від політики ЄС	Поширення пропаганди, співпраця з агресором заради власної користі (занижені ціни від РФ на ресурси)	Використання пропагандистських ЗМІ, лобювання інтересів РФ, відкрита конфронтація проти країн ЄС, протоккування думки, що «Україна не переможе в цій війні» від Президента Угорщини – Орбана
Румунія	Захист енергетичної безпеки	Дипломатична діяльність, визнання та підтримка України	Діалог з міжнародними партнерами, диверсифікація джерел енергопостачання, здійснення координаційних заходів з питань захисту даних в ЄС
Європейський Союз	Захист громадського порядку та безпеки ЄС, зміцнення впливу, визнання та підтримка України, протистояння проти агресора	Накладання санкцій, регулювання, засудження маніпуляцій, допомога Україні, виявлення дезінформацій, маніпуляцій, втручення ворога в інформаційне політичне поле	Призупинення трансляції російських ЗМІ, регулювання діяльності ЗМІ РФ, протистояння використанню пропагандистських ЗМІ, соціальних мереж, кібератаки, втручення російських агентів, які впливають на координаційну взаємодію членів ЄС в інформаційному секторі